

Vaduguns

Otrdiena ● 2018. gada 30. oktobris

CENA tirdzniecībā 0,68 EUR

Ulmaņa auto

10.

Īsziņas

Mazpulcēni izcīna 1.vietu

Šogad Latgales mazpulkalnu projektu rudens forumā Rogovkā mūspusis pārstāvēja seši Rekavas vidusskolas mazpulcēni. Mazpulcēns Ints Brokāns debitēja kā aktieris izrādē "Veciša cimdiņš", Marks Ločmelis tirdzījā prasmīgi reklamēja vecāku saimniecībā saražoto un pārdeva visu līdzdatvesto produkciju. Arī Ēriks Kalackai izdevās veiksmīgi iztīgot visu siera rituli, jo prata uzskaitīt labās lietas, ko pircējs iegūs, ja iegādāsies kaut mazu siera gabaliņu. Savukārt mazpulcēns Jurģis Milaknis prezentēja savu darbu un ieguva Latgales mazpulkalnu projektu foruma Atzinību, bet Amandas Prancānes un Andas Keišas darba prezentāciju eksperti atzina par vislabāko – meitenes Latgales mazpulkalnu projektu forumā ieguva 1.vietu.

Dzers kafiju ar politiķiem

6.novembrī plkst. 14.00 Balvu Novada muzeja pagrabīnā jaunieši aicināti uz pasākumu "Kafija ar politiķiem," kurā būs iespēja tikties un diskutēt ar politikas veidotājiem, lēmumu pieņēmējiem un vietējiem uzņēmējiem.

Darbu vērtē kā neapmierinošu

Valsts prezidents Raimonds Vējonis otrdienu uz tikšanos Rīgas pili aicinājis 13.Saeimā ievēlētās partijas "KPV LV" Ministru prezidenta amata kandidātu Aldi Gobzemū, Jaunās konservatīvās partijas Ministru prezidenta amata kandidātu Jāni Bordānu un partiju apvienības "Attīstībai / Par!" Ministru prezidenta amata kandidātu Arti Pabriku. Valsts prezidents uzsver: "13.Saeimā ievēlēto partiju iestenotās konsultācijas un tajās panāktais progress par iespējamo koalīciju un jaunās valdības vadītāja kandidatūru vērtējams kā neapmierinošs. Šobrīd nav panāktas vienošanās ne tikai par nākamās koalīcijas aprīselem, bet arī vērojama nespēja vienoties par darāmajiem darbiem. Tas ne tikai apdraud iespējas panākt vairākuma atbalstu vienam no šiem Ministru prezidenta kandidātiem, bet rada riskus, ka jaunā Saeima 6.novembrī nespēs vienoties par 13.Saeimas priekšsēdētāju un prezidiju".

Nākamajā
Vadugumā

● Godā Dievu un darba tikumu Dzīmītā stāsts Bērzkalnes pagastā

● Dzirdēt ir viens, bet vēl labāk redzēt pašu acīm! Rugājieši ciemojas pie Zemgales saimniekiem

Kad skolā grand šāvieni...

Šautuvē Viļakā. Aptaujātie sportisti bija vienisprāt, ka par šī sporta veida attīstību mūspusē jāsaka paldies B.Bondaram un Ē.Vancānam.

Edgars Gabranovs

Pagājušās nedēļas nogalē Viļakas pamatskolas 2.kategorijas šautuvē pulcējās sportisti uz bijušā Viļakas vidusskolas ilggadējā šaušanas pulciņa vadītāja un trenera Bronislava Bondara piemiņas balvas izcīņu ložu šaušanā. Sacensību galvenais tiesnesis Ēvalds Vancāns priecājās, ka sacensībās startēja piecas vietējās komandas: "Kas vajadzīgs labam šāvējam? Nostājoties uz uguns līnijas, jākļūst par flegmatiķi, kurš dzird tikai tiesneša un trenera balsi."

Viļakas Valsts ģimnāzijas 9.klases audzēkne Samanta Jugane šaušanas prasmes apgūst jau četrus gadus. Taujāta, kas mudina trenēties meitenēm tik neierastā sporta veidā, jauniete atzina, ka patik šaut ar mazkalibra pistoli: "Tas man atgādina filmas, kurās policisti aiztur noziedzniekus." Viņa spriež, ka labu rezultātu priekšnosacījums ir labs garastāvoklis: "Pirms sacensībām nav vēlams ilgi skatīties televizorū, spēlēties telefonā. Jābūt labai redzei un lielai pacietībai." S.Juganei šobrīd ir 1.sporta klase un, kā prognozē jauniete, meistarā klasi, ja cītīgi trenēsies, varētu sasniegt pēc 2-3 gadiem. Viņa ir pārliecīnāta, ka šaušana Viļakas pusē attīstās tikai un vienīgi pateicoties skolotājam Ēvaldam Vancānam. "Viņš ir Joti labs treneris," secina Samanta. Viņai piekrīt 9.klases skolēns Didzis Aleksāns, kurš var lepoties ar Latvijas čempiona titulu šaušanā ar pneimatisko šauteni. Tādu pašu rezultātu izcīnījusi arī 8.klases audzēkne Diāna Dupuža.

Viņa atzina, ka patik šaut ar pneimatisko šauteni: "Gribētu būt meistare." Taujāta, kad šo mērķi varētu realizēt, jauniete prognozēja, ka tas varētu notikt pēc gada. Tāpat viņa pajokoja, ka tas, ka viņa kā meitene prot šaut, turklāt labi, ir pluss: "Varu puišus aizstāvēt..." D.Dupuža piekt dienā un sestdien Viļakā izcīnīja vienu otro un vienu trešo vietu, bet S.Jugane divas pirmās un vienu otro vietu. "Savukārt D.Aleksānam šoreiz neveicās. Augstvērtīgakos rezultātus uzrādīja Viktorija Vancāne un Arvis Pužulis," zināja teikt tiesnesis Ē.Vancāns.

Zīmīgi, ka tēva Bronislava piemiņas balvas izcīnījā piedalījās arī viņa dēls Edgars Bondars un māsas dēls Jānis Smirnovs. Edgars šobrīd ir Latvijas vēstnieks Varšavā. "Šis turnīrs šādā formātā sākās, šķiet, pirms 15 gadiem. Esmu motivēts atbalstīt Viļakā vēl vienu labu pasākumu, tāpēc labprāt šurp braucu un iespēju robežas palīdzu. Mēs kā pēcteči priecājamies un lepojamies, ka nelielā lauku skolā varam atbalstīt turnīru, kas nosaukts tēva vārdā. Viņš aizsaulē aizgāja 1983.gadā. Šodien ir 2018.gads, un tēva piemiņa joprojām tiek uzturēta. Esmu Latvijas, Latgales un sava dzimtā novada patriots. Tāds ir arī mans tiešais darbs - tuvināt cilvēkus. Ārzemēs izmantoju jebkuru iespēju, lai Latvijas karogu paceltu augstāk," pastāstīja diplomāts. Valsts svētkos, kā arī ikdienā viņš mudina turēties pie savas valsts, ar to lepoties. Līdzīgi domā māsas dēls Jānis no Tukuma, kurš šobrīd strādā Rīgā: "Bez datoriem neiztikt, tomēr aicinu iesaistīties jebkurās fiziskās aktivitātēs un mīlēt savu valsti."

Atklāj tiltu un starptautisko izstādi.

7. Ipp.

Tukuma
Lāčplēsis
ar spēcīgo latvietības
gēnu!

8. Ipp.

Līdz LATVIJAS
simtgadei
19 dienas!

Vārds žurnālistam

Maruta Sprudzāne

Man uzdāvināja grāmatu ar stāstiem par Latvijas cilvēkiem. Par viņu dzīves laika paralēlēm – līdz briesmīgajam notikumam un pēc tam, sabrukot veikalām "Maxima" Zolitūdē. Atmiņas ir krāsainas, ar smaidīgiem foto un prieku sejās. Jo līdz 21.novembra vēlai pēcpusdienai šie cilvēki dzīvoja savu ierasto ikdienu ritmu. Un tad 54 cilvēkiem dzīve beidzās. Cik vienkārši ir to pateikt un cik grūti iejusties patiesībā, kā tas toreiz bija. Kā stāsta Artūrs: "Tu katru dienu esi apmeklējis šo veikalā, bet tagad nekas nav skaidrs – ir tikai melnzmēme un dzelzs, un betons." Viņa Tatjanu izdevās atrast, pēc smagām operācijām meitene izdzīvoja un vēlāk viņi apprecējās, taču veselības traumas Taņai paliks uz visu atlikušo mūžu.

Nāk tumšais rudens un veju laiks. Klusu pārdomu, atmiņu un arī sāpju laiks. Dzīve dod mācību visiem. Padomāt par mirkļiem, ar kuriem salīdzinājumā varums mūsu dzīves tādi nieki vien ir, pat putekļi, ko viegli notraukt ar roku. Bet pirms pieciem gadiem vēlā novembrī jauna sieviete, iespiesta gruvešos, turēja rokās asiņainu telefonu un drudžaini domāja: "Neviens neriskēs ar savu dzīvību, lai mani atraktu. Katrs atradīs attaisnojumu, kāpēc mani neizglāba..."

Latvijā

Krievu miljardierim sarūpēts vēl viens īpašums

Gaiziņa apkārtne. Jau vairākus gadus ar "Latvijas Balzama" īpašnieku, krievu miljardieri Juriju Šefleru, saistītas firmas uzpērk īpašumus Gaiziņa apkaimē. Tagad ar valsts iestāžu svētību šiem īpašumiem pievienosies vēl viens, kas līdz šim piederēja valstij, Zemkopības ministrijas uzņēmumam "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (LLKC). Ar Šefleru saistītās firmas līdz šim jau ieguvušas zemi Viešura kalna un Kaķiņa ezera krastos. Miljardierim ap ezeru ir jau vairāk nekā divsimt hektāru zemes, bet apkaimē - ap diviem tūkstošiem hektāru. Jaunais īpašums ir LLKC apmācību vieta "Pakalnieši" Vestienas pagastā, ko ik gadu apmeklēja pāris tūkstoši cilvēku no visas Latvijas. Lielākoties izglītojošās ekskursijās te brauca skolēni, kuriem iekārtotas takas dabas iizzināšanai.

Jānotiek brīnumam, lai jaunā Saeima būtu gatava darbam. Ir jānotiek brīnumam, lai jaunā valdība būtu gatava sākt darbu līdz ar 13.Saeimas sanākšanu uz pirmo sēdi, kas paredzēta 6.novembrī, - tā izsacījies pašreizējā Ministru kabineta vadītājs Māris Kučinskis (ZZS).

Gimenes ārstu asociācija gribētu redzēt citu veselības ministri. Pašreizējai veselības ministrei Andai Čakšai (ZZS) nav vietas jaunajā valdībā, bet viņas vietā būtu jānāk kādam kandidātam no jaunievēlētājām partijām, - uzskata Latvijas Gimenes ārstu asociācijas prezidente Sarmīte Veide.

Sintgades uguņošanas šovs izmaksās desmitreiz vairāk nekā parasti. Sintgades svētku uguņošana Rīgā izmaksās 234 999 euro (bez pievienotās vērtības nodokļa), - liecina Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā pīejamā informācija. Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments noslēdzis iepirkumu par "sintgadei veltītā muzikālā gaismas uzveduma "Saules mūžs" māksliniecisko un tehnisko realizāciju un autoruzraudzību". Iepirkumā pieteicies viens pretendents, kas arī atzīts par uzvarētāju - biedrība "Staro 100".

Valsts ieņēmumu dienests konstatē pārkāpumus. Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvalde šā gada deviņos mēnešos veica 1050 darba devēju tematiskās pārbaudes, 643 gadījumos konstatējot pārkāpumus. Tostarp 447 gadījumos konstatēts, ka no darba algām netiek pareizi aprēķināti un/vai maksāti nodokļi, 116 gadījumos ziņas par personām, kuras uzsāk darbu, VID iesniegtas novēloti, 109 gadījumos konstatēti darbu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi.

(No ziņu portāliem www.delfi.lv un www.tvnet.lv)

Balvos darbojas peldošā pirts Aicina izbaudīt skaistu vakaru uz ezera

Irena Tušinska

Pirms diviem gadiem uzņēmigie Balvu novada iedzīvotāji JĀNIS un LIENA LIELBĀRŽI, pateicoties "LEADER" projekta atbalstam, sāka būvēt neparastu, peldošu viesu māju ar pirti, kas novembra sākumā, izturējusi pēdējās pārbaudes, būs gatava uzņemt pirmos viesus.

Liena Lielbārde atceras, ka pirmo reizi ideja uzbūvēt peldošu pirti ienākusi prātā kādā dūmakainā vakarā, kopā ar vīru Jāni braucot garām Balvu ezeram. "Toreiz tas bija tikai tāds sapnis," piebilst balveniete. Pamazām kopīgās sarunās doma ieguva reālākas aprises, līdz pienācā brīdis, kad, uzrakstījuši, iesnieguši un saņēmuši atbalstu "LEADER" projektam ar romantisku nosaukumu "Vakars uz ezera", viņi kērās pie sapņa išteinošanas.

Jānis neslēpj, ka daudzas idejas aizlieņētas no internetā redzētajām līdzīga veida peldošajām celtnēm, jo tādu Latvijas ūdenskrātuvēs esot ne mazums. Lai gan pirmās skices zīmējuši paši, peldošās ēkas celtniecība uzticēta profesionāliem meistariem. Ēkas karkasu ar terasēm uz pontona būvēja SIA "Veiks", pārējos darbus veica galdniece Aldis Voits.

Tas vien, ka no projekta apstiprināšanas līdz pirts pabeigšanai pagājuši divi gadi, liecina par milzīgo darbu, kas ieguldīts, lai nonāktu līdz skaistajam gala rezultātam. Viss, sākot ar tehnisko noteikumu izstrādi un dažādu atļauju saņemšanu, tostarp no Valsts Vides dienesta, vietējās būvvaldes un Lauku atbalsta dienesta, līdz pat piestātnei piemērotas vietas iegādei prasīja arī pamatīgu naudas līdzekļu ieguldījumus.

Iespējams, strādās arī ziemā

Peldošā māja vienlaikus varēs uzņemt līdz 20 viesiem. Pēc kārtīgas izkarsēšanās sauna ciemījiem būs iespēja atvēsināties ezerā un pēc tam nobaudīt karstas tējas krūzi, vērojot kamīna liesmas atpūtas telpā, kas aprīkota ar ērtu dīvānu un platekrānu televizoru. Viesu mājā ir iespēja arī noskaloties dušā un apmeklēt mūsdienu standartiem atbilstošas labierīcības. Savukārt tie, kuri izvēlēsies doties ceļojumā pa Balvu ezeru, peldošās ēkas augstāvā varēs izbaudīt burvīgus dabasskatus, sauļoties vai vērot krāšņu Saulrietu. Jāpiebilst, ka ceļojumā pa ezeru peldošo ēku vedis kapteinis ar peldriku vadišanas tiesībām kabatā.

Jānis un Liена sola, ka te būs iespēja rīkot visdažākās svinības gan plašākam viesu lokam, gan vienkārši atpūsties kopā ar ģimeni vai draugiem. Viesu nams var darboties, gan peldot ezerā ūdeņos, gan stāvot pietauvots krastā. "Īpaši vējainā laikā nevarēsim doties izbraucienā, jo peldošā māja tam nav piemērota," piebilst Jānis. Iespējams, pirts varētu darboties arī ziemā, bet to rādišot pirmā darba gada pieredze.

Pagaidām uzņēmigie projekta autori nav izveidojuši galējo pakalpojumu centrādi. Tas būs atkarīgs no daudziem

Pirts saimnieki. Liena un Jānis divu gadu laikā ieguldījuši milzīgu darbu, lai pilnveidotu balveniešu un pilsētas viesu atpūtas iespējas uz ūdeņiem. Ja viss norītes kā plānots, viņi iecerējuši piestātni pārvērst par glītu atpūtas zonu lieliem un maziem.

Dažādām gaumēm. Svinību viesi, kuri nevēlēsies karsēties pirtī, varēs patīkami pavadīt vakaru, sēzot ērtā dīvānā un vērojot kamīna liesmas.

Kaut dejo, kaut saulojies! Siltā laikā, iespējams, vislabprātāk viesi pavadīs laiku uz plašās augšējās terases, vērojot burvīgos dabasskatus.

apstākļiem – cik ilgi viesi vēlēsies ballēties, kurās nedēļas dienās tas notiks utt. Tā kā izmaksas peldošas viesu mājas uzturēšanai nav mazas, arī cenas būs atbilstošas – augstākas nekā parastā pirtī. Jānis un Liена ir pārliecīni, ka ar laiku, vadoties no darba gaitā iegūtās pieredzes, pamazām izveidos optimālu pakalpojumu centrādi.

Jāteic, jaunā pirts nav vienīgais ģimenes iztikas līdzeklis, jo Jānis nodarbojas ar lauksaimniecību, bet Liена līdz nesenām laikam strādāja par sociālo darbinieci Balvu novada Sociālajā dienestā. Jānis uzskata, ka uzņēmējs nedrīkst darboties tikai vienā nozarē: "Ja kādā jomā iet slīktāk, var nopelnīt citā." Arī projektu iespējas, attīstot savu lauku saimniecību SIA "Ciemīņi" Vīksnas pagastā, Jānis un Liена izmantojuši vairākkārt.

Piestātnē plāno ierīkot atpūtas zonu

Liena stāsta, ka viens no

galvenajiem priekšnosacījumiem, lai realizētu šo ideju, bija piestātnes vietas atrašana: "Sākumā cerējām, ka kādu zemes pleķīti ezera krastā varēsim iznomāt no pašvaldības, tomēr tādu neizdevās atrast." Par laimi, pašvaldības speciālisti projekta autoriem ieteica vērsties pie kādas privātpersonas, no kurās viņiem izdevās iegādāties piekrastes zemi 3 hektāru platībā. Padziļinot ezera gultni krasta tuvumā, uzņēmēji tur izveidoja piestātni un izvietoja peldošo namu.

Lienai un Jānim ir tālejoši plāni. Ar laiku, labiekārtojot piestātnes teritoriju, viņi iecerējuši to pārvērst par ērtu un glītu atpūtas zonu, kur varēs atpūsties gan lieli, gan mazi. "Gribas, lai, ienācot teritorijā, cilvēks nonāk relaksējošā vidē, kur var atpūsties gan pieaugušie, gan bērni. Bet tie ir tikai nākotnes plāni," piebilst Jānis.

Vai būtu lietderīgi samazināt literatūras mācību stundu skaitu, aizstājot ar citu priekšmetu?

Viedokļi

Drāma jau ir acu priekšā

VALENTĪNA KAŠA, Stacijas pamatskolas skolotāja

Jaunais pamatzglītības standarta projekts, kurā akcentē kompetenču pieejā balstītu mācību saturu, paredz izmaiņas mācīšanas un arī

mācīšanās procesā. Šobrīd literatūru kā atsevišķu priekšmetu sāk mācīt no 4.klases. Viņiem nedēļā ir viena mācību stunda, bet no piektās klases – divas reizes nedēļā. Jaunais standarts pedagogus satrauc, jo būs jāatsakās no divām stundām.

Skolotāja darba apraksta vienā vadlīnijā ir teikts, ka "skolotājs, kurš vada mācīšanos, iedvesmo, virza un atbalsta skolēnumu izaugsmē". Manuprāt, tas nav nekas jauns, jo savā pedagoģiskajā darbā, kas man tuvojas četrdesmit gadu slieksnim, to esmu centusies darīt vienmēr. Taču izanalizējot šo frāzi jaunā kompetenču projekta kontekstā, man ir jautājums: "Cik pamatīgi es varēšu atbalstīt un veicināt savu skolēnu izaugsmi, ja tādam priekšmetam kā literatūra tiek atvēlēta tikai viena mācību stundā nedēļā?" Projekta autori uz literatūras stundu rēķina ir iecerējuši, manuprāt, māksligu veidojumu – jaunu mācību priekšmetu, kas saukties "Drāma".

Līdz šim literatūras stundās esmu izmantojusi drāmu kā metodisko paņēmienu, lai ieinteresētu skolēnus vielas apguvē, lai attīstītu viņos radošo potenciālu, lai veicinātu ikvienu audzēkņu izaugsmi. Mani skolēni labprāt ir

iesaistījušies dažādu literāro darbu fragmentu dramatizācijā, monologu un dialogu veidošanā. Viņiem ir paticis spēlēt lomu spēles, iejusties dažādu literāro varoņu lomās un izstāstīt notikumus no sava redzējuma.

Literatūras stundās skolēni iepazīst arī dramaturģijas darbus. Viņiem patik lasīt lugu fragmentus lomās, diskutēt par atsevišķu lugas varoņu rīcību, izteikt viedokli, kā konkrētajā situācijā paši būtu rīkojušies. Atceros, ka arī man pašai kā skolniecei patika iestudēt nelielus literārā darba fragmentus un tad uzstāties auditorijas priekšā. Tas apliecinā, ka drāma ir jau gadu desmitiem izmantots paņēmiens. Izmantojot drāmas metodi, literatūras stundās esmu centusies skolēnos ieaudzināt tādas vērtības kā godīgums, izpalīdzība, savaldība, atbildība, centība un drosme, jo, manuprāt, literatūra ne vien attīsta mākslas uztveri, bet galvenokārt ir uz vērtībām orientēts mācību priekšmets. Nespēju saprast, kā mācību jomu ietvaros jaunajā projekta var akcentēt skolēniem apgūstamās vērtības un tajā pašā reizē samazināt mācību stundu skaitu.

Grūti saprast, kāds ir projekta autoru mērķis drāmu kā literatūras stundu metodisko paņēmienu izraut no konteksta un izveidot kā atsevišķu mācību priekšmetu. Kādēļ tas ir

vajadzīgs? Kas šo mācību priekšmetu pasniegs? Diplomēts skolotājs vai režisors bez pedagoģiskās izglītības?

Neesmu pārliecināta, vai skolēni drāmas stundās apgūtās prasmes varēs izmantot konkrētā situācijā citos mācību priekšmetos. Tā kā esmu arī angļu valodas skolotāja, tad drīzāk saku, ka nē, jo, uzstājoties ar prezentāciju angļu valodas stundā, skolēns vairāk domā par saturu, par pareizrunu, par dažādu gramatisko konstrukciju lietošanu teikumos, nevis, teiksim, cik māksliniecisks būs viņa rokas mājiens. Es pievienojos savu kolēgu, literatūras skolotāju izteiktam viedoklim, ka "literatūras stundu samazināšana ir drāma".

Fakti

- Pilnveidoto mācību saturu un prieju šobrīd ar "Skola 2030" atbalstu jau izmēģina 100 pirmsskolas un skolas Latvijā, tostarp Balvu pirmsskolas izglītības iestāde "Sienāzītis", Balvu pamatskola un Rugāju novada vidusskola.

- Pedagogus satrauc fakts, ka skolēni jau tā maz lasa, pārsvarā dzivo viedierīcēs, un sagaidāmais jauninājums ar literatūras stundu samazinājumu vēl vairāk kaitēs viņu attīstībai un domāšanai.

- Par jauno kompetencēs balstīto pamatzglītības standartu vēl diskutēs. Zināms, ka tajā plānots akcentēt septiņas prasmes, kas jāattīsta, beidzot 9.klasi, tādas kā matemātika, valoda, veselība un citas.

jau šobrīd izmanto savās stundās, piemēram, literatūrā vai vēsturē, veidojot situāciju vai vēsturiska laikmeta inscenējumus, kas veido dzīļāku izpratni par attiecīgo tēmu. Turklāt drāmā izmantotie psihofiziskie vingrinājumi, kas balstīti aktiermeistarības metodēs, dod iespēju skolēnam iepazīt sevi, apzināties savu personību grupā un sabiedrībā, iegūt pārlieciņu un drosmi, uzstājoties lielākas auditorijas priekšā, apgūt retorikas pamatus, kas skolēnam noderēs turpmāk dzīvē. Jau šobrīd ir daudz pedagogu ar nepieciešamo sagatavotību, lai mācītu drāmu skolās, savukārt projekta ietvaros rīkotajā seminārā šī gada septembrī tika piedzīvota liela atsaucība no pilotskolu skolotājiem, kuri vēlējās ieviest drāmu mācību saturā. To vidū bija gan latviešu valodas un literatūras skolotāji, gan svešvalodu, mūzikas, vēstures un sociālo zinību un pat sporta skolotāji.

Jāpiebilst, ka standarta piedāvājums paredz skolai tiesības ištenot savas mācību programmas, kas būtu vajadzīgas un interesētu tieši tās skolas un reģiona skolēnus, un veidot savus mācību priekšmetus un mācīt, piemēram, latgaliešu valodu skolās, tādējādi vairojot piederību savam reģionam un dodot iespēju apzināties sava novada bagātības.

Pamatzglītības standarta projektā ir arī jauns mācību priekšmets 'drāma', kas līdzās citiem skolā jau tradicionāliem un pazīstamiem mākslas veidiem kā vizuāla māksla, mūzika un literatūra iekļauts mākslas un pašizpausmes jomā. Arī drāmā zināmā mērā notiek darbs ar tekstu – ar tā piedzīvošanu, ieuļšanos, interpretāciju, kas reizēm paver jaunu skatījumu vai nu uz pašu tekstu, tā autoru, vai literārā darba varonjiem. Daudzi skolotāji drāmas elementus

Bērni lasīs daudz un iedziļinoties

INESE LEITĀNE, VISC projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" ("Skola 2030") pārstāve

Literatūrai kā mācību priekšmetam ir ļoti nozīmīga vieta cilvēka emocionālās pasaules veidošanā, tā paplašina pieredzi, ļauj attīstīt gan radošās, gan domāšanas prasmes, tā veido prasmi iegūt un izvērtēt informāciju, veido izpratni par vērtībām. Veidojot jauno izglītības saturu literatūrā, iepriekš nosauktie aspekti ir jāņemti vērā. Literatūra, kā līdz šim, tiek atzīta par mākslas priekšmetu, kura galvenais instruments ir vārds, un svarīga ir radošā pašizpaušme.

Pamatskolā literatūras stundu galvenais

mērķis ir radīt skolēnos interesi par literatūru, mācīties izprast šo mākslas veidu, tā paņēmienus, veidot mācību procesu kā piedzīvojumu šīs mākslas pasaulei. "Lai saprastu, ka kaut kas garšo vai negaršo, tas vispirms ir jāpagaršo, tāpēc pamatskolā skolēnam ir svarīgi ļaut pagaršot dažādu žanru, laikmetu, tautu un autoru darbus. Svarīgāk par spēju analizēt ir veidot ieradumu lasīt, radīt interesi par lasīšanu, veicināt drosmi arī pašam izmēģināt savas spējas, radot jaunrades darbus. Svarīgi ir nepazaudēt literatūru kā mākslas veidu, un mākslu ir jāiemācās baudīt, jāprot saskatīt tās daudzveidību. No pamatskolas ieinteresētā lasītāja vidusskolā veidosies lietpratīgais lasītājs. Vidusskolā jaunietis jau ir spējīgs zinīgi apgūt literatūras kā mākslas veida likumsakaribas, analizēt, secināt, salīdzināt dažādu laikmetu zīmes, saskatīt to ietekmi laikmetīgajā kultūrā," atzīst latviešu valodas skolotāja Inese Lāčauniece, "Skola 2030" vecākā eksperte.

Tāpat kā šobrīd, nav paredzēts obligātās literatūras saraksts, bet katrai temai literatūras programmā tiek piedāvāti darbi, kurus skolotājs var izvēlēties, nemot vērā savu skolēnu intereses vai novada aktualitātes. Piedāvātajos literatūras darbos ir gan klasikai (Kārlis Skalbe, Anna Brigadere, Jānis Poruks, Aspazija, Rūdolfs Blaumanis, Aspazija u.c.), gan jaunāki autoru darbi (Juris Zvīrgzdiņš, Inese Zandere, Luīze Pastore, Kārlis Vērdiņš u.c.). "Pienēmot, ka arī līdz šim izdotajās mācību grāmatās saturs ir interesants un labi izstrādāts, jaunajā literatūras programmā pamatskolā ir aktualizēti darbi, par kuriem līdz šim nav runāts vai ir runāts mazāk,

nepazaudējot proporciju starp klasiku un laikmetīgo latviešu un pasaules literatūru. Literatūras pasaule skolēnu ievada skolotājs, kurš ir profesionālis savā jomā," uzskata I.Lāčauniece.

Jaunā pīeja izglītībā īpaši izceļ sadarbības aspektu. Iespēja ciešāk sadarboties ar citu mākslas jomas – vizuālās, mūzikas, drāmas – skolotājiem ļauj dzīļāk interpretēt un uztvert tekstu, veidot dažādus radošus, īsāk vai ilgākā laikā realizējamus projektus. Ja skolēni, piemēram, apgūst folkloru un literatūras stundās lasa tautasdziesmas, pasakas, sakāmvārdus, parunas, tad mūzikas stundās folkloras izpratne var tikt paplašināta un padziļināta ar dziesmām un rotālām, bet vizuālās mākslas stundās, piemēram, no etnogrāfisko zīmju aspekta. Skolēnam veidojas plašāks un vienotāks skatījums uz tēmu, rodas iespēja iegūt jaunu pieredzi, izmēģināt jaunas idejas. Nozīmīgi joprojām ir literatūru iepazīt arī ārpus skolas sola, apmeklējot teātra izrādes, kino, muzeju, izstādes. "Svarīgi ieraudzīt un izmantot daudzveidīgās kultūras iespējas, te milzīgs palīgs var būt "Latvijas kultūras soma", uzsvēr eksperte.

Pamatizglītības standarta projektā ir arī jauns mācību priekšmets 'drāma', kas līdzās citiem skolā jau tradicionāliem un pazīstamiem mākslas veidiem kā vizuāla māksla, mūzika un literatūra iekļauts mākslas un pašizpausmes jomā. Arī drāmā zināmā mērā notiek darbs ar tekstu – ar tā piedzīvošanu, ieuļšanos, interpretāciju, kas reizēm paver jaunu skatījumu vai nu uz pašu tekstu, tā autoru, vai literārā darba varonjiem. Daudzi skolotāji drāmas elementus

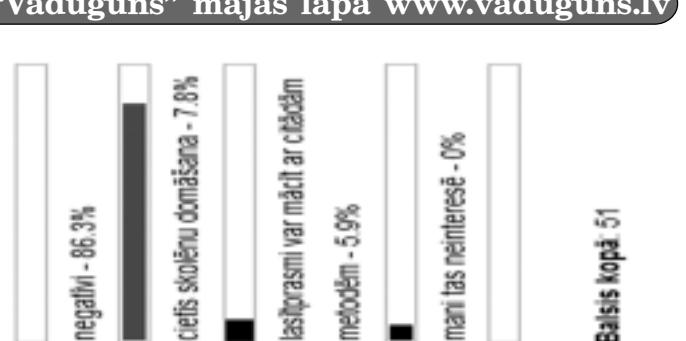
Re, kā!

Aptaujas rezultāti "Vaduguns" mājas lapā www.vaduguns.lv

Kā vērtējat ieceri
samazināt literatūras
stundas pamatskolās?

pozitīvi - 0%
negatīvi - 86,3%

Balsis kopā: 51

Top ieteikumi ezeru apsaimniekošanai

Balvu un Pērkonu ezeru pētnieki tiekas ar iedzīvotājiem

Latvijas Universitātē sadarbībā ar Balvu novada pašvaldību veic "Antropogēnas mijiedarbības ietekmu uz Balvu un Pērkonu ezeru ekosistēmām izpēti". Pētniecība notiek kopš gada sākuma un turpināsies arī novembrī. Sadarbības mērķis ir sagatavot pašvaldībai ieteikumus Balvu un Pērkonu ezeru apsaimniekošanai. Lai ieteikumus varētu izstrādāt pēc iespējas pilnvērtīgāk, pašvaldība un pētnieki aicināja uz tikšanos iedzīvotājus, - ezeriem piegulošo zemju īpašniekus un citus interesentus, kur viņi varēja izteikt savu viedokli, uzdot jautājumus.

Iepazīstina ar pētījuma rezultātiem

Ar pētījuma rezultātiem klātesošos iepazīstināja Latvijas Universitātes pētnieks, docents OSKARS PURMALIS, savā uzrunā skarot arī dažas citas niances. Veicot ezeru apsekošanu, pētnieki analizējuši gan ūdens hidroķīmiskos un hidrobioloģiskos rādītājus, ihtiofaunu, dūņu biezumu un sastāvu, utt., kā rezultātā top ezeru ekoloģiskā stāvokļa novērtējums un ieteikumi apsaimniekošanai. "Pētnieciskie darbi notiek kopš gada sākuma un noslēgšies gada beigās. Uz Balviem esam braukuši vairākas reizes, nēmuši ūdens analizes, skatījušies piekļuves vietas ezeriem, kā izskatās ezera krasti, vērtējuši zivju barības bāzi un pašas zivis," teica pētnieks. Eiropas Savienības institūcijas, protams, vēlas, lai šādus pētījumus veiktu vairāk, bet pētnieki, arī pašvaldības, darbojas esošā budžeta ietvaros. Vides datu ievākšana mēdz maksāt un maksā daudz, bet Latvija ir tik bagāta, cik ir. Šis nav pirmais un vienīgais Balvu un Pērkonu ezeru pētījums. Ūdeņu stāvokļa novērtējums veikts 1992.gadā, bet zivsaimniecības - 1997.gadā, - pagājuši vairāk nekā divi gadu desmiti. Viss plūst, viss mainās! Viens no ezeru ūdeņu tīribs rādītājiem, ko minēja docents, ir skābekļa daudzums. "Studentiem mēdz teikt, tīklīdz ezerā tiek iepludināti kādi noteķudeņi, tā skābekļa daudzums samazinās," skaidroja pētnieks. Šādā ūdenī grūtāk izdzīvot zivim, arī cilvēkiem netīk pieduļķoti, netīri ūdeņi. Balvu un Pērkonu ezeros veiktie pētījumi liecina, ka *pa lielam* šajos ezeros ar ūdeņiem viss ir kārtībā. Ezeros neieplūst noteķudeņi no ražošanas uzņēmumiem. Ezeru tuvumā atrodas mazdārzini, privātmājas. Protams, vienmēr jau kāds var ezerā kaut ko nopludināt, izmest, iemest. Tādēļ ikvienam jābūt vērigam. Kāds vietējais iedzīvotājs pētniekiem pasūdzējies par grāvīti, kas tek garām viņa mājām, ka tas smird pēc noteķudeņiem. Nododot šo informāciju pašvaldībai, sadarbībā ar pašvaldības aģentūru "San-Tex" rīcība bija momentāla.

Pērkonu ezerā noķer pat samu!

Makšķerniekus Balvu un Pērkonu ezeros, protams, interesē

zivju krājumi. Veicot kontrolzveju, secināts, ka zivju sugu daudzums abos ezeros ir saglabājies, - plus, mīnus kāda suga. Konstatēts, ka Balvu ezerā mit 14 zivju sugars - līdakas, plauži, pliči, raudas, rudulji, līņi, sudrabkarūsas, sapali, vīķes, auslejas, grunduļi, zandartai, asari, kīši, šaurspīju vēži. Tos BIOR speciālistiem, kas kontrolzveju veica sadarbībā ar universitātes pētniekiem, vienā naktī izdevies izmakšķerēt vairāk nekā divsimt eksemplāru.

Pērkonu ezerā kontrolzvejas laikā izdevies konstatēt līdakas, plaužus, pličus, raudas, ruduljus, līņus, auslejas, grunduļus, zandartus, asarus, kīšus, pat samus. "Kad atsūtīja kontrolzvejas rezultātus, skatos, - sams! Vai tiešam? Sazvanījos ar BIOR speciālistiem: jā, vienu samu esot noķēruši! Turpretī vēžu kontrolzvejā Pērkonu ezerā nebija," saka O.Purmalis.

Ezeros savulaik ir laisti zivju mazuļi, šādu iespēju pētnieki neizslēdz arī nākotnē. Viņi plāno ieteikt ielaist ezeros zandartu, līdaku, stikla zušu mazuļus. Zvejniekiem, kas bija ieradušies uz sanāksmi ar pētniekiem, arī interesēja jautājumi saistībā ar zivim. Piemēram, kāpēc kontrolzvejā pētnieki nav izvilkusi nevienu karpu, jo plūdu laikā daudzi dīķi noplūda un karpas aizpeldēja, un kur gan citur, ja ne uz ezeru.

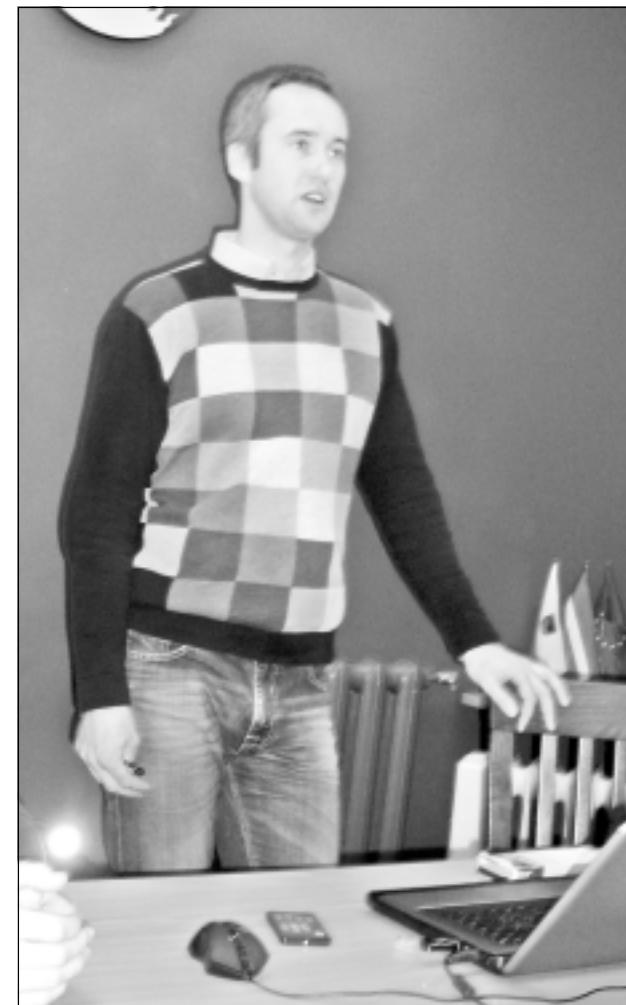
Svarīgs ir redzējums no malas

Nav noslēpums, ka ezeri aizaug. Arī pētnieki ezeros konstatējuši peldošās salas. Kādas viesu mājas peldvietā vējš arī atpūtis peldošo salu, kas, protams, ietekmē ciemiņu labsajūtu, jo nevar peldēties. Peldošo salu pavasarī vējš bija atpūtis arī pie tilta pār Bolupi. Šāds materiāls ir abos ezeros, it sevišķi Pērkonu. Ir dažādas tehnoloģijas, kā šos veidojumus aizvākt un ko ar tiem darīt. To pētnieki izteiks savos priekšlikumos. Iedzīvotājiem arī bija pretenzijas pret to, ka melioratori, tīrot Bolupi, nav iztirjuši to līdz galam, līdz ieteikai Pērkonu ezerā. Šis jautājums gan tālāk nododams melioratoriem, jo Bolupe ir valsts nozīmes ūdens noteķu un piekļūt šai vietai ir sarežģīti. "To var izdarīt tikai peldošie ekskavatori, kādu Latvijā nav daudz," secināja O.Purmalis.

Runājot par abiem ezeriem, Balvu ezeru pētnieks vērtēja kā potenciāli efektīvāku, atvērtu biznesam un industriālām iespējām. Viņš ieteica izveidot pastaigu taku gar ezeru, izvietot vairāk soliņu ar skatu pret ezeru. Tas, ka netālu no peldvietas brauc ar ūdensmotocikliem lielā ātrumā, viņaprāt, gan nav labi, jo citviet Latvijā tas beidzies traģiski.

Vietās, kur pie ezera pulcējas daudz cilvēku, notiek pasaikumi, nepieciešams izveidot gan vietu automašīnām, gan padomāt par atkritumu savākšanas konteineriem. Arī, kur nopirk kafiju.

Ar savu pētījumu par Balvu ezeriem pētnieki ieplānojuši iepazīstināt arī skolu jaunatni, lai izglītotu par ezeru nozīmi,

Ar pozitīvu attieksmi. Pētījumu par Balvu un Pērkonu ezeriem, to nākotni LU docents un pētnieks Oskars Purmalis pasniedza ar pozitīvu vērtējumu un iedrošinājumu: "Potenciāls ir, vajag tikai rikoties!"

mācītu izvairīties no ūdens un vides piesārņošanas. Arī ieinteresētu jauniešus izvēlēties Vides studiju programmas.

Bez privātpersonām sanāksmē piedalījās arī pašvaldības aģentūras "San-Tex" speciālisti. "Mūs interesē vairāki ar ezera apsaimniekošanu saistīti jautājumi. Piemēram, cik lielā daudzumā un ar kādām metodēm labāk pjaut niedres, lietus kanalizācijas ietekme uz ezeru. Mēs apsekojam lietus kanalizācijas izvadus Pelnupe, liekam bonas naftas produktu savākšanai, ja lietus gadījumā tie nokļūtu ezerā. Mēs esam gatavi sadarbībai. Novembrī pētnieki atkal ieradīsies Balvos, lai apbrauktu apkārt ezeram. Viena lieta ir, kā ezers izskatās vasarā, bet cita, kā rudenī. Ir svarīgs redzējums no malas, ieteikumi, lai varam izstrādāt pēc iespējas labākus ezeru apsaimniekošanas noteikumus," teica p.a. "San-Tex" speciālists A.Pugejs.

Publiskos ūdeņus pēta arī Baltinavas novadā

Izstrādāti Obeļovas un Svētaunes ezeru zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

Šogad ezeru izpētes darbi notikuši arī citos Ziemeļlatgales novados, tostarp arī Baltinavas. Obeļovas un Svētaunes ezeros Baltinavas novadā pētījumus veica Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" pētnieki.

Obeļovas ezers ir 15,9 hektārus liels, tā vidējais dziļums - 3,1 metrs. Ezers ir caurtekošs, no tā iztek Kupsa, kas ietek Puncuļovā. Tālāk notece caur Pazlaugu, Kūkovu, Veļikajas upi pa Krievijas un Igaunijas teritorijām, tad caur Pleskavas un Peipusa ezeru un Narvas līci. Pētnieki secinājuši, ka kopumā ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības prasībām. 2018.gada kontrolzvejā ezerā konstatētas 8 zivju sugars: līdaka, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ausleja, asaris, akmeņgrauzis. Ar vēžu murdiem vēži noķerti netika. Pēc padomju laiku datiem Obeļovas ezerā bijušas sastopamas 5 zivju sugars: līdakas, raudas, rudulji, līņi un asari, kā arī vēži. "Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Obeļovas ezera zivju krājumu pamatmasu veido līni, asari, raudas,

karūsas un līdakas," savā pētījumā secina pētnieki. Zivis zvejo un makšķerē, izmantojot to atrašošanos. Zivju mazuļi ezerā nav ielaisti, taču pētnieki to iesaka darīt. Rekomendē ielaist līdaku kāpurus vai mazuļus, arī zušu mazuļus (stiklveida zušus). Zivju zveja un makšķerēšana ezerā notiek, ievērojot Ministru kabineta noteikumus. Atļauta zivju rūpnieciskā nozveja.

Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo nelikumīgo zivju ieguvī Obeļovas ezerā, pētnieki zivju krājumu aizsardzībā iesaka iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas. Tā kā ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotīju un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus, - secinājuši pētnieki.

Otrs publiskais ezers Baltinavas novadā ir Svētaunes ezers. Tā platība ir 36,6 ha, bet vidējais dziļums - 5,1 m. Arī Svētaunes ezers ir caurtekošs, bet ezera grunts pārsvarā - dūnaina, piekrastē - vietām smilšaina. Svētaunes ezers iedzīvotājiem vairāk pazīstams ar pašvaldības iekārtoto peldvietu un atpūtas vietu. Ari šeit ūdens kvalitāte kopumā atbilst zivsaim-

niecības vajadzībām. 2018.gada kontrolzvejā konstatēts, ka ezerā dzīvo 7 zivju sugars: līdaka, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ausleja un asaris, kā arī šaurspīlu vēžis. Ar vēžu murdiem noķerts viens šaurspīlu vēžis. "Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, ezerā zivju krājumu pamatmasu veido līni, rudulji, asari, līdakas un raudas," secina pētnieki. Ezerā atļauta un notiek zivju rūpnieciskā nozveja. Ja zivis tiek intensīvi zvejotas vai makšķerētas, pētnieki iesaka ezerā ielaist līdaku kāpurus vai mazuļus. Tāpat iesaka arī ielaist zandartu vienvasaras un stikla zušu mazuļus. Nemot vērā ezera tipu, dabiska zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza. Svētaunes ezerā savulaik ir jau ielaisti līdaku, līņu, zandartu, kā arī vēžu mazuļi. (Materiāla sagatavošanā izmantoti BIOR pētnieku fakti un dati, - I.Z.)

Baltinavas novada pašvaldības izpilddirektors Jānis Bubnovs spriež, ka pagaidām publisko ezeru apsaimniekošanā pašvaldība vadās no Ministru kabineta noteikumiem, īpašus, savus noteikumus nepiemērojot. "Lai zivju resurss paspēj izaugt," viņš saka.

Lappusi sagatavoja I.Zinkovska

Neļauj gripai sevi nokert!

Nav prātīgi iet uz darbu un apdraudēt kolēgus

Daudzi atceras aizvadītās sezonas siltko pieredzi, kad gripas uzliesmojums kēra tik spēcīgi, ka vienam otram nācās to pārslimot pat atkārtoti. Diemžēl gripas dēļ ik gadu reģistrē lielu pacientu skaitu, kurus nākas arī hospitalizēt, un šīs infekcijas dēļ arī mirst. Kas zināms par šoziem sagaidāmo gripu un ko darit, lai atvairītu tās spēku,- laikraksts jautāja Lauku ģimenes ārstu asociācijas prezidentei, ģimenes ārsta prakses vadītāji Balvos LĪGAI KOZLOVSKAI.

Ko der mācīties no citu gadu pieredzes gripas dēļ un daudziem uz pašu ūdas izbaudītām arī visai smagām komplikācijām?

-Labāk mācīties no citu kļūdām, nekā no savām, jo tās mēdz būt divkārt sāpīgas. Gripa ir vīrusu infekcija, taču tā ir uzveicama, ja vien ik gadu vēlamies ievērot profilaktiskos pasākumus. Diemžēl Latvija gadu no gada Eiropas valstu mērogā izceļas ar vismazāko pret gripu vakcinēto cilvēku skaitu. Tie ir divi, varbūt trīs procenti no vakcinēšanai iespējamā cilvēku skaita. Tāpēc es aicinātu potēties vispirms jau tās iedzīvotāju grupas, par kurām rūpējas arī valsts, daļēji apmaksājot vakcīnas izdevumus.

Kas ietilpst šajās konkrētajās riska grupās?

-Tie vispirms ir pacienti ar smagām hroniska rakstura vaimām, par ko zina arī viņu ģimenes ārsti. Arī grūtniecēm vajadzētu obligāti vakcinēties, jo gripas dēļ viņām var nākties pārciest ļoti smagas komplikācijas, un tam var būt sliktas sekas. Riska grupā ieskaita iedzīvotājus vecumā pēc 65 gadiem, jo uzskata, ka šajā vecumā pazeminās imunitāte. Vēl viena riska grupa ir bērni. Šīm grupām valsts kompensē pretgripas vakcīnu 50% apmērā, un pašiem par to jāmaksā uz pusi mazāk.

Kā jārikojas cilvēkiem, kuri vēlas sapotēties?

-Ir divu veidu gripas vakcīnas. Viena maksā nedaudz vīrs 6 eiro, otra – nedaudz vīrs 11 eiro. Ražotājs vakcīnas katru gadu atjaunina, nēmot vērā, kāds vīrus jaunajā sezonā varētu būt priekšplānā. Līdzīgi kā iepriekšējās sezonās, Pasaules Veselības organizācija ir izstrādājusi prognozes par šosezon sagaidāmajiem gripas vīrusiem, un atbilstoši tās rekomendācijām arī izstrādāta vakcīna gaidāmajai gripas sezonai. Katru sezonu cirkulē vairāki gripas vīrusi, un daļa no tiem būtiski atšķiras no iepriekšējās sezonas vīrusiem.

Lai sapotētos, jādodas uz sava ģimenes ārsta praksi un jādzsaka šī vēlme. Var griezties arī pie citiem prakses medīkiem, ne tikai ārsta, jo viņi strādā vienotā komandā un arī ārsta palīgs novērtēs pacienta veselību un sapotēs. Nav tādu superindikāciju, pie kurām nevarētu potēties. Aizvadītās sezonas pieredze manā praksē pierādīja, ka tieši pašā gripas sezonā daudzi nāca uz praksi ar vēlmi sapotēties. Protams, ar augstu temperatūru cilvēks paliks mājās un nenāks.

Oktobris tuvojas izskanai. Kāds ir piemērotākais laiks, lai sapotētos?

-Gripas aktivitāte parasti sākas novembrī-decembrī, bet epidēmijas slieksti sasniedz janvāri-februāri. Šādas prognozes ir arī par gaidāmo sezonu. Tādēļ tieši tagad arī ir labākais laiks nākt un potēties, jo antivielas cilvēka organismā pret iespējamo gripas vīrusu izveidojas aptuveni divu nedēļu laikā. Var gadīties, kā liecina pieredze, ka sezonas karstumā, kad cilvēki nāk potēties masveidā, vakcīnu aptiekā uz kādu laiku var arī pietrūkt. Taču nevajadzētu vakcīnu iegādāties iepriekš un glabāt mājās, jo zāles var zaudēt kvalitāti. Labākais variants būtu zāles iegādāties tuvējā aptiekā un iespējami ātrāk sapotēties, nepārtraucot aukstumķēdi.

Vai pieņēmums, ka gripu pārslimojušie nākamajā gadā ar to neslimos vai arī saslimšana būs daudz vieglāka, ir pareizs?

-Tāda sava imunitāte, lai ar gripu nesaslimtu, patiesībā nepastāv, jo gripas vīrusu paveidi visu laiku mainās un nav iespējams skaidri pateikt, kādi tie būs jaunajā sezonā. Ir tā saucamā ‘pūļa imunitāte’, kad, jo vairāk cilvēku ir sapotējušies, jo vairāk viņi, paši neslimodami, aizsargā arī pārējo sabiedrības daļu, kas nav potējusies. Taču tā būtībā ir diezgan egoistiska nostāja. Kad biju pieredzes apmaiņas braucienā Anglijā, tur ārstu praksēs cilvēki stāvēja garā rindā, jo vēlējās sapotēties pret gripu. Viņiem tā bija normāla izpratne un rīcība.

Katrā gadu novēro faktus, ka epidēmijas laikā cilvēki nomirst.

-Tas ir fakts, ka gripas epidēmijas laikā palielinās kopējās mirstības rādītāji, īpaši gados vecākiem cilvēkiem. Slimību profilakses un kontroles centrs ziņo par vairākiem desmitiem

cilvēku, kuri miruši gripas dēļ. Tā 2017./2018.gada gripas sezonā reģistrēts 91 nāves gadījums, kas bija saistīts ar gripas infekciju. Lielākai daļai mirušo bijusi viena vai vairākas hroniskas saslimšanas, un rezultātā saslimšana ar gripu novedusi pie letāla iznākuma. Arī pagājušajā sezonā vairāk bija apdraudēti gados vecāki cilvēki – 60% mirušo bija vecumā virs 70 gadiem. Taču katru sezonu gripas izraisītus nāves gadījumus reģistrē arī jauniem cilvēkiem un tādiem, kuriem nav nopietnu hronisku saslimšanu. Gripa rada ļoti smagu intoksikāciju – organisma saindešanos, ko izsauc gripas vīrusu radītā slodze. Ja organismš nespēj izturēt, tas sabruk, un cilvēks iet bojā. Ir sastopamas tā saucamās ātrās ‘zibens gripas’, kur komplikācijas ir visai nosacītas.

Vai pret gripu ir zāles?

-Gripas ārstēšanai ir arī zāles, taču piecu dienu kurss maksā vairāk nekā 30 eiro. Vajadzētu salīdzināt - vai izvēlēties poti par sešiem vai vienpadsmiņi eiro ar iespēju nesaslimt, nekavēt darbu, nenogurdināt savu organismu slimšanas laikā, vai arī piedzīvot infekciju un paspēt savlaikus sākt lietot dārgu zāļu kursu. Gripa ir jāprot atpazīt. Tā sākas ļoti strauji ar galvas un muskuļu sāpēm, drudzi, sausu, kairinošu klepu, ļoti lielu nespēku. Iesnās tai nav raksturīgas, sākumā varētu būt sauss, aizlikts deguns.

Cilvēki izsaka aizdomas, ka ikgadēja vakcinēšanās varētu kaitēt veselībai.

-Tās ir nepamatotas aizdomas. Vakcīnas, ko tagad pielieto, ir daudz pētītas, tās ir ražotas, piemērojot katra gada vīrusu apakštipiem. Zinātnieki cītīgi strādā šajā jomā. Pēta aizvadītās sezonas pēdējos gripas tipus. Latvijā gripa soļo vēl martā, tāpēc pēta šī laika gripas vīrusu tipus un apakštipus, izstrādājot poti jaunajai sezonai. Protams, bez potēšanās cilvēkiem jāzina un jādara arī citas ikdienišķas lietas gripas sezonas mēnešos. Bieži ikdienā jāmazgā rokas, sevišķi atgriežoties mājās pēc publisku pasākumu un vietu apmeklējuma. Kārtīgi jāizvēdina telpas, ievērojot darba un atpūtas režīma samērību, labi jāizguļas. Gripas laikā nevajadzētu pārpūlēties, piedzīvot stresu, lietus krenķus. Jāgērbjas atbilstoši laika apstākļiem, sevišķi vējinā un mitrā laikā, jo rudenīgos laika apstākļos tāpat klejo dažādi vīrusi, kas mēdz piekerties cilvēkiem.

Fakti

- Iepriekšējo trīs sezonu laikā Latvijā bijis ievērojams stacionēto gripas slimnieku skaits. Vidēji gripas sezonas laikā 11 slimnīcas, kas piedalās gripas monitoringā, ziņojušas par vairāk nekā 2 tūkstošiem pacientu, kuri hospitalizēti gripas infekcijas dēļ.

- Iedzīvotāji ne vienmēr aktīvi rūpējas par sevis pasargāšanu no gripas ar vakcīnas palīdzību. Pēdējo gadu laikā imunizācijas līmenis ar sezonālo pretgripas vakcīnu gan ir palielinājies visās vecuma grupās, taču kopumā joprojām ir ļoti zems. 2017./2018.gada sezonā pret gripu bija potējušies tikai 2,24% Latvijas iedzīvotājū.

- Gripa ir drauds ne vien katram konkrētajam cilvēkam, bet arī valsts ekonomikai, jo infekcija uz laiku atņem darbaspējas. Darbaspējas lapu varētu būt daudz mazāk, ja cilvēki sevi pasargātu vakcinējoties.

- Neviena vakcīna nepasargā 100% no saslimšanas, taču ir pierādīts, pat gadījumā, ja vakcīna nepasargā no inficēšanās un saslimšanas, tā saisina un atvieglo slimības gaitu un mazina iespējamo gripas komplikāciju risku.

- Pacientiem ar hroniskām saslimšanām gripa ir īpaši bīstama, jo var izraisīt hronisku slimību pasliktināšanos, piemēram, palielina miokarda infarkta un insulta risku, kā arī hronisku plaušu, nieru un aknu slimību paasinājumus.

- Aicina darba devējus būt atbildīgiem par saviem darbiniekiem, nodrošinot viņiem iespēju vakcinēties pret gripu. Darbavietā ir satikšanās vieta – ar kolēgiem, klientiem un arī ar gripu. Katrs darbinieks darba devējam ir vērtība.

- Ja visi Latvijā strādājošie 7-10 dienas slimos ar gripu, zaudējums ekonomikai būs ap miljardu eiro no valsts kopprodukta.

(No SPKC informācijas)

Jāsazinās ar savu ģimenes ārstu. Daktore L.Kozlovska atklāj, ka potēšanās pret gripu viņas prakse jau ir sākusies. Iki dienai te vakcinē 5 -7 pacientus. Medīkus tas iepriecina. Pārsvārā tie ir cukura diabēta pacienti, cilvēki ar sirds asinsvadu slimībām, bronhiālās astmas slimnieki, cilvēki ar ļoti smagām imūndeficitām saslimšanām.

Kā rīkoties pacientiem, kad nākas secināt, ka slimība diemžēl ir 'pieķerusies'?

-Gripas sezonā noteikti jāsazinās ar savu ģimenes ārstu, ko var darīt arī telefoniski. Jābūt informācijas apmaiņai. Ja pašsajūta ir slikta un noprotramis, ka slimība klāt, jāpaliek mājās, jāņem slimības lapa. Nav prātīgi iet uz darbu un apdraudēt kolēgus. Ja būs nepieciešams, ārsts slimniekus apmeklēs arī mājas vizītēs. Prātīgi darīs tie, kuri gripas laikā izvēlēsies vairāk uzturēties mājās un atlīks publisku apmeklēšanu. Gripas sezonas laikā ieteiktu atlīkt arī ikgadējo profilaktisko veselības pārbaudi veseliem cilvēkiem, kuri to varbūt ieplānojuši. Labāk lai pie ģimenes ārsta nāk slimnieki ar vīrusiem, jo viņi viens otram ir mazāks drauds nekā veselajiem.

Vai var ieteikt medikamentus, kādiem vajadzētu būt mājas aptieciņā gripas sezonas laikā?

-Bez ārsta receptes var iegādāties paracetamolu, kas būtu pirmais izvēles medikaments. Noderēs arī ibuprofēns, lai gan jāuzmanās pacientiem ar kūnga zarnu trakta slimībām. Līdz 38 grādu temperatūrai zāles nevajadzētu lietot, bet dzert daudz šķidruma un jaut organismam pašam cīnīties ar slimību, jo temperatūra ir laba lieta – notiek cīņa pret vīrusu. Taču jāņemēt savā pašajūta. Ja bez temperatūras slimniekiem ir arī izteikta vemšana, caureja, vēl citi simptomi, tad noteikti par medikamentu izvēli un lietošanu jāsazinās ar ārstu. Ja līdzekļi atlauj, gripas sezonas laikā var iegādāties un lietot afluibinu, ehnāciju un tamlīdzīgus homeopātiskos līdzekļus, taču ar tiem nav iespējams aizvietot pretgripas poti.

Vai varētu raksturot jaunās sezonas gripu, kas sagaidāma?

-Pagaidām izteikt prognozes pagrūti. Parasti cirkulē A tipa gripa, citreiz pievienojas arī B tips. Dzirdēts, ka pirmais gripas slimnieks konstatēts Liepājā. Parasti Latvijas infektoloģijas centrs un vēl citas institūcijas ir noslēguši sadarības līgumus ar slimīncām un ārstu praksēm vairākās Latvijas vietās, kur mēdz atlīkt pirmos slimniekus ar iztektiem gripas simptomiem. Šādiem pacientiem izdara arī asins analīzes un noskaidro, kādi gripas vīrusi var būt. Manā praksē pagaidām pacienti ar gripas simptomiem nav. Iedzīvotāji sūdzas par iesnām, kairinošu klepu, galvassāpēm, lekājos temperatūru, bērniem ir vēdera sāpes, vemšana, caureja, taču tā nav gripa, tie ir citi vīrusi, kas tagad klejo. To ārstēšana ir klasiska: jālieto daudz šķidruma, jālieto prettemperatūras līdzekļi, taču tos noteikti vajag saskanot ar ģimenes ārstu, jādzert C vitamīns.

Lappusi sagatavoja M.Sprudzāne

Vilakas novada jauniešu forumā

Vienmēr var vēl labāk

24.oktobrī Balkanu dabas parkā, forumā "Ko nu?", Vilakas novada aktīvākie jaunieši kopā ar novada jaunatnes lietu speciālisti Madaru Jeromāni, Eiropas brīvprātīgajiem Maiki no Vācijas un Beku no Gruzijas, kā arī Balvu Bērnu un jauniešu centra speciālisti jaunatnes politikas jautājumos Gunitu Prokofjevu atskatījās uz vairāku gadu laikā kopā ar Alūksnes, Balvu un Gulbenes dalībniekiem jauniešu līdzdalības veicināšanas projektā un novada jaunatnes plānošanas dokumenta izstrādes jomā paveikto. Vēlāk foruma dalībnieki diskutēja ar novada domes deputātiem par turpmāk veicamajiem darbiem, cienājās ar gardumiem, dejoja ģitāru pavadībā un ar sajūsmu sagaidīja viņiem sarūpēto pārsteigumu – iespēju nografēties, uzreiz saņemot momentuzņēmumu piemiņai.

Lai atsauktu atmiņā jauniešu līdzdalības veicināšanas aktivitātes, kas divu gadu garumā norisinājās Vilakā, Alūksnē, Balvos un Gulbenē, tikšanās sākumā Vilakas Valsts ģimnāzijas skolniece Krista Gavrilova un novada jaunatnes lietu speciāliste Madara Jeromāne prezentēja līdz šim paveikto, kā arī iepazīstināja ar Vilakas novada jaunatnes plānošanas dokumenta mērķiem, kas izkristalizējušies projekta norises gaitā.

Pēc tam dalībnieki, sadalījušies trīs darba grupās, kērās pie darāmo darbu saraksta izstrādāšanas, kas palīdzētu sasniegt trīs galvenos mērķus – jauniešu līdzdalības, brīvprātīgā darba un neformālās izglītības veicināšanu. “Kopīgi nonācām pie secinājuma, ka vissvarīgākais ir līdzdalības veicināšana. Efektīvas jaunatnes sfēras darbības pamatā ir jauniešu iesaistīšanās sev būtisku jautājumu izlešanā, apkārt notiekošo procesu līdzveidošanā un uzlabošanā, viņu ieinteresētābā ietekmēt sabiedriskos procesus. Šobrīd lielākā daļa jauniešu gaida rezultātu no citiem - ja jāorganizē aktivitāte vai pasākums, tad vieglāk ir ierasties uz gatavu aktivitāti un izteikt par to savu viedokli, nevis iesaistīties tās plānošanā un ištešanā. Protams, neizpaliek arī tādi, kuri nāk ar savu iniciatīvu un dara, cenšoties pārliecīnāt pārējos, kas tas ir interesanti un patiešām noder pašizaugsmei,” domās dalījās M.Jeromāne.

Kopīgā darbā foruma dalībnieki nonāca pie secinājuma: lai veicinātu līdzdalību, nepieciešams popularizēt ne tikai jauniešu domes darbību, bet arī skolēnu pašpārvaldes, kurās skolu audzēkņi piedalās viņiem svarīgu lēmumu pieņemšanā. Kā vienu no veidiem, kas veicinātu jauniešu līdzdalību, dalībnieki atzina iniciatīvu konkursa organizēšanu, kurā būtu iespēja iesniegt savus projektus un ar domes finansiālo atbalstu īstenot labākos no tiem. Šādā veidā jauniešos varētu veicināt atbildības sajūtu, rastos pārliecību, ka ikviens no viņiem var izdarīt kaut ko sabiedrības labā.

Viens no jauniešu līdzdalības veidiem ir arī tikšanās ar politiķiem, lai diskutētu par jauniešiem aktuāliem jautājumiem. Forumu dalībnieki sprieda, ka viņi vēlētos katru ceturksni organizēt sistematiskas neformālās tikšanās ar politiķiem, kas šobrīd notiek diezgan neregulāri.

Viens no mērķiem ir jauniešu neformālās izglītības veicināšana. “Jauniem cilvēkiem patīk pilnveidoties ārpus formālās izglītības rāmjiem, jo neformālajā izglītībā mācāmies, darot viens no otra, un tajā nepiešķir vērtējumu, bet izvērtējam paši sevi,” skaidroja M.Jeromāne. Viņa uzsvēra, ka svarīgi ir izzināt jauniešu viedokli par viņiem aktuālajām neformālās izglītības tēmām, kādās jomās viņi vēlas gūt pieredzi, kā arī to, kāds ir ērtākais aktuālas informācijas piegādāšanas veids.

Trešais mērķis, ko apspreeda forumā, bija brīvprātīgā darba veicināšana. Novadā jau ir izveidota brīvprātīgā darba sistēma, kas vēl jāpopularizē ne tikai jauniešu, bet arī pašvaldības un nevalstisko iestāžu vidū. Vilakas novada jaunieši uzsākuši darbību Latvijas Sarkano Krusta kustībā, kas ir lieliska iespēja dalīties pieredzē ar citu novadu un valstu vienaudžiem, kā arī izmantot citas iespējas, ko piedāvā Šābiedrība.

Tuvojoties novada Gada jaunieša titula piešķiršanas brīdim, ko iegūs viscentīgākais brīvprātīgā darba darītājs un jauniešu līdzdalības procesu aktīvists, būtiski bija foruma laikā izstrādāt kārtību, kādā piešķirs šo titulu.

Jaunieši ne vien apspreda šo mērķu sasniegšanas veidus darba grupās, bet diskutēja ar novada domes deputātiem Valdu Buzijanu, Raimondu Slišānu un Linu Barovsku par iespējām, ko var sniegt pašvaldības atbalsts. Sevišķi aktīvi darbā ar jaunatni iesaistījusies L.Barovska, kura kā sociālās iestādes vadītāja ne tikai piedāvā brīvprātīgā darba iespējas, bet iesaistījusi jauniešus

Kopā vienmēr labāk. Forumu noslēgumā jaunieši mājās devās ar paveikta darba sajūtu. Prāta vētras laikā tapa jaunas idejas, kādā veidā vēl aktīvāk iesaistīties novada dzīvē. “Vienmēr var labāk!” runājot par jauniešu iesaistīšanu sabiedriskajos procesos, brīvprātīgajā darbā un neformālajā izglītībā, pārliecību pauða M.Jeromāne.

arī Latvijas Sarkano Krusta kustībā. Forumu dalībniekus sveica arī Vilakas novada domes priekšsedētājs Sergejs Maksimovs, kurš kopā ar dalībniekiem labprāt iemūžināja mirkļus vakara pārsteigumā - “Fotopieturā”, kurā jaunieši varēja iegūt neparasītus momentuzņēmumus.

Tāpat klātesošie diskutēja par nākamā gada aktivitāšu un pasākumu plānu, kā arī par iespējām sadarboties ar Eiropas brīvprātīgā darba veicējiem. Radās jaunas idejas, ko nolemts realizēt nākamajā gadā, piemēram, “Stompaku misiju”, kurās laikā Vilakas jaunieši kopā Balvu vienaudžiem dosies velopārģājienā uz šo vēsturisko vietu un sarīkos balliti mežā malā, netālu esošajā stāvlaukumā.

Vakara noslēgumā klātesošie izdejojās, klausoties Viļa Cibuļa, Kristiāna Šaicāna un Rēvalda Šākina ģitārspēli.

Viens no foruma dalībniekiem, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes politoloģijas programmas 1.kursa students Rēvalds Šakins mēroja ceļu no Rīgas, lai atbalstītu dzīmtās puses jauniešus, tiktos ar vietējiem politiķiem un jauki pavadītu laiku kopā ar draugiem: “Man vienmēr patikuši Vilakas jaunieši. Arī pats skolas laikā aktīvi darbojos jauniešu domē.” Taujāts, vai novada skolēni pietiekami

aktīvi iesaistās sabiedriskajā dzīvē, puisis sprieda, ka vienmēr var būt vēl aktīvāki: “Rigā vērojama ideju diversitāte.

Jaunieši neskatais tikai vienā virzienā, piemēram, pasākumu rīkošanā, bet piedalās daudzveidīgos projektos – veido raidījumus, dibina ansambļus. Šeit tas išteiņotiek.

Iespējams, trūkst finansējuma vai domubiedru. Pastāv plašs nodarbošanos spektrs, kuros Vilakas jaunieši varētu iesaistīties.” Rēvalds izteica arī kādu priekšlikumu - atgriezties pie agrākajām jauniešu domes tradīcijām: “Laikā, kad es darbojos domē, katrs atbildēja par savu sfēru. Tad pamazām tas kaut kā pazuda.” Puisis apgalvoja, ka, tiklīdz apradīs ar jauno studiju režīmu, viņš plāno aktīvi iesaistīties studentu sabiedriskajā dzīvē: “Ceru darboties studentu radio “Naba”, kas atskaņo mūziku, ko parasti neatskaņo standarta radio stacijas. Iespējams, otrajā kursā iesaistītos arī studentu pašpārvaldē.”

Prezentē paveikto. Darba grupu mērķis bija kopīgiem spēkiem meklēt ceļus, kā panākt trīs izvirzīto mērķu ištešanu.

Palīdzība vienmēr noder. Atbalstīt Vilakas jauniešus, iesaistīties darba grupu vadīšanā un daloties idejās, Balkanos ieradās arī BBBC jaunatnes darba speciāliste Gunita Prokofjeva.

Foto piemiņai. Novada jaunatnes lietu speciāliste Madara Jeromāne saviem jauniešiem bija sarūpējusi pārsteigumu – iespēju nografēties momentuzņēmumu kabīnē, ko visi ar prieku izmantoja.

Lappusi sagatavoja I.Tušinska

Vilakas novadā

Atklāj tiltu un starptautisko izstādi

24.oktobri pēc Svētās Mises Vilakas Vissvētās Jēzus Sirds Romas katoļu baznīcā atklāja simbolisku piemiņas tiltiņu Marienhauzenas grāfienei Lippe-Lipskai, kā arī Vilakas Novada muzeja un Polijas Valsts arheoloģijas muzeja veidoto kopīgo izstādi "Tik tālu, bet tomēr tik tuvu: Latvija un Polija. Vairāk kā 100 gadus kopīga vēsture".

Jūlijā Vilakas Novada muzejā viesojās Polijas Valsts Arheoloģijas muzeja direktors Vojcehs Bžezinskis un muzeja Baltu arheoloģijas nodajas vadītāja Anna Bitnere-Vrublevska, un tieši tad sākās darbs pie kopīgas izstādes veidošanas. Nu darbs noslēdzies, un ceļojošā izstāde par Latvijas un Polijas kopīgo vēsturi jeb laiku, kad Latgale atradās Polijas-Lietuvas Inflantijas sastāvā, būs skatāma līdz nākamā gada 24.februārim. Apmēram pirms diviem gadsimtiem Vilakas (toreizējās Marienhauzenas) apkārtne veiktie arheoloģiskie izrakumi, kas līdz šim bija skatāmi vien fotoattēlos, atceļojuši uz Vilaku un redzami izstādē. "Vilakas apkārtne ir cieši saistīta ar poļu muižniekiem un poļu atstāto kultūrvēsturisko mantojumu. Poļi ir devuši milzīgu ieguldījumu ne tikai poļu kultūras attīstībā, bet arī Vilakas apkārtnes senatnes izpētē, kad šo zemi apdzīvoja senie latgalji. Izstāde tapusi sadarbībā ar Valsts arheoloģijas muzeju Varšavā, kurā strādā vieni no vadošajiem Eiropas arheologiem," teikts tūrisma speciālistes Vilakas novadā Ināras Matisānes savāktajos materiālos. Izstāde tapusi ar Vilakas novada domes, Latvijas vēstniecības Polijā, Polijas vēstniecības Latvijā atbalstu, un tās veidošanā piedalījušies Vilakas Novada muzejs sadarbībā ar Valsts arheoloģijas muzeju Varšavā, Latvijas Nacionālo vēstures muzeju, Vilakas un Šķilbēnu katoļu baznīcām. Izstāde ir nozīmīgs ieguldījums arheoloģijas zinātnes popularizēšanā Latgalē un Latvijā, kā arī starpvalstu attiecību veidošanā un savas vēstures izzināšanā.

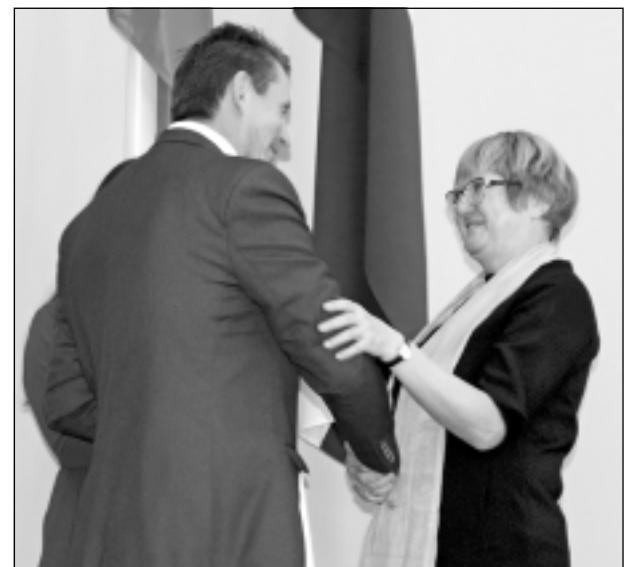
Iesvēta tiltiņu. Prāvests Guntars Skutels iesvētīja simbolisko piemiņas tiltiņu Marienhauzenas grāfienei Lippe-Lipskai, kas atrodas netālu no baznīcas pāri gravai pie ceļu krustojuma. Vēstures līkločos mainījās Marienhauzenas īpašnieki, bet ceturtā lielākā muiža Latgalē šeit veidojās grāfu de Lippe-Lipsku valdišanas laikā. Viņu laikā uzcēla baznīcu, pilsēta veidojās skaistāka, un no pils uz jauno baznīcu muižas dārznieks izveidoja liepu aleju, pa kuru grāfienes ģimene un citi ļaudis devās uz dievkalpojumu. Lai tiktu pāri gravai, tolaik uzcēla klasisku koka tiltu. 20.gadsimta 50.gados ceļa krustojumu pārveidoja un tiltu nojauca. Nu jaunais tiltiņš uz vecajiem pamatiem būs kā liecība, ka vēsture jāturi cieņā, tas priecēs gan Vilakas iedzīvotājus, gan ciemiņus.

Uzrunā Latvijas vēstnieks Polijā Edgars Bondars. Vēstnieka dzimtas saknes ir Vilakā, un tieši viņš bija viens no šīs izstādes iniciatoriem. Viņš atzina, ka skolā mīlēkais priekšmets bija vēsture un viņa skolotāja bija Leontīna Maksimova, Vilakas vēstures pētniece. Viņš apciemojis savu skolotāju un izstādes atklāšanā nesa sveicienus arī no viņas.

Sveic Polijas vēstniece Latvijā Monika Mihališina. Viņa pauda prieku par paveikto darbu un uzsvēra, ka šī sadarbība ir jāturbina. Marienhauzena poļi pārvaldīja no 1560. līdz 1772.gadam, un tas bija viens no četriem lielākajiem centriem Latgalē. Izrakumus te veica poļu arheologs Glokērs, tāpēc par pirmo ceļojošās izstādes pieturvietu izvēlēta tieši Vilaka, taču izstāde būs skatāma arī Polijā.

Sveic un pateicas par sadarbību. Vilakas novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs sveicis Polijas delegācijas viesus un teica paldies par sadarbību arī Polijas Valsts Arheoloģijas muzeja Baltu arheoloģijas nodajas vadītāji Annai Bitnerei-Vrublevska.

Atskaņo abu valstu himnas. Vilakas Mūzikas un mākslas skolas skolotājas Ilona Bukša un Svetlana Krasnokutska uz vijoles atskaņoja gan Latvijas, gan Polijas himnas.

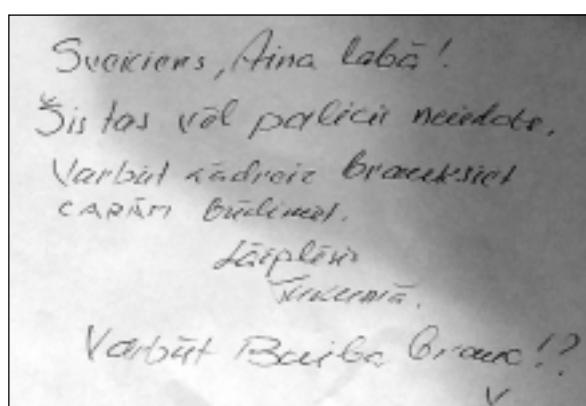
Kultūras ministrijas parlamentārā sekretāre Marika Zeimule. Viņa uzsvēra, ka šī izstāde ir unikāla ar to, ka ikviens tās apmeklētājs varēs izzināt šīs pusēs vēsturi vēl dziļāk un pamatlīgāk: "Abu valstu sadarbība visus dara bagātākus, un to mēs redzam arī šajā izstādē."

Vilakas vēsture - nozīmīga dzīves sastāvdaļa. Vilakas Novada muzeja vadītāja Rita Grūševa aicina nākt uz muzeju un skatīties šo izstādi, jo "ar šo izstādi mēs paceļam novada vēsturi citā līmenī un veidojam starptautiskas attiecības ar mūsu kolēģiem Latvijā un ārzemēs".

Lappusi sagatavoja Z.Logina

Fotomirkli

Tikpat kā testaments. Kā īpašu dārgumu, kas palicis no sirdsmīlā Valdonkuļa, Aprīku muzeja direktore glabā ar viņa roku rakstītu mazu vēstulīti. Aina smaidot teic: "Tas man tikpat kā testaments. Jau pirmajā tikšanās reizē kaut kur kaut kāda stīga mums saplūda vienā. Valdonkulīs sajuta, ka mēs varam viens otram uzticēties, ka tas nebūs tā – atvedīs kolekciju, kaut kur to noliks un aizmirsīs. Un, re, viss notiek! Viņa dzīves un mūža stāsts piedzīvo savu turpinājumu te, pie mums, Aprīkos."

Debīja arī kino. Valdis Orlovs vienmēr bijis savas dzīves dalībnieks, ne skatītājs - ja viņu kaut kas ieinteresēja, metās tajā iekšā, gari nedomājot. Tā tas bija arī ar filmēšanos filmāi "Rīgas sargi". Tukuma avīzē bija publicēts sludinājums, ka turpat netālu no pilsētas - Cinevillā - meklē dalībniekus latviešu filmas masu skatiem. Protams, Valdis pieteicās. Taču filmēšanas grupa viņā saskatīja diezgan koloritu personāžu un masu skata vietā iedalīja nelielu uzņēmēja lomīju. Beigās safilmētā materiāla bija samērā daudz, taču kaut kādu iemeslu dēļ šos kadrus no filmas izņēma. Neko darīt. Bet Valdim kino roka bija iemēģināta un varēja ķerties pie nākamajiem interesantajiem dzīves piedāvājumiem. Process viņam patika, kā jau viss jaunais, interesants un ar Latviju saistītais. Viņš tam piegāja ar lielu atbildību un uz filmēšanās laukumu tiešām brauca kā uz darbu.

Tukuma Lāčplēsis ar

Novembris latviešiem vienmēr bijis īpašs mēnesis, bet šogad – valsts simtgades svētkos – tas būs vēl īpašaks un svarīgaks. Šis ir laiks, kad godinām un atceramies Latvijai svarīgos notikumus un cilvēkus, kuri ar savu darbu, uzskatiem un mūža veikumu tādus tos padarijuši. Viens no šiem īpašajiem latviešiem noteikti ir pērn aizsaulē aizgājušais tukumnieks VALDIS ORLOVS, kurš vienmēr ļoti lepojies ar savu dzimto pilsētu Balviem. Mūsu novadnieks zināms kā skolotājs, kokgrīzejs, sprēslīcu meistrs, pētnieks, kolecionārs un folklorists, kurš 2001.gadā ieguvis Lielo folkloras gada balvu. Tieki uzskatīts, ka Valda Orlova sprēslīcu kolekcija ar 700 dažādām sprēslīcām ir lielākā pasaulei! Kur šis unikālais mantojums atrodas tagad un kas to sagaida, devāmies noskaidrot uz Aizputes novada Aprīku muzeju, kur 11.novembrī, Lāčplēša dienā, gaidāms liels un nozīmīgs notikums – Valda Orlova sprēslīcu eksposīcijas atvēšanas svētki! Šis muzejs šobrīd ir vienīgais Latvijā, kur būs iespējams aplūkot lielāko daļu mūsu novadnieka vērtīgās kolekcijas vienuviet.

"Te nu ir tā stiprā, latvisķā cilvēka no matu galīniem līdz papēžiem mūža darba rezultāts. Man bija tā laime būt līdzās Valdonkulim (tā mēs viņu mīļi joprojām dēvējam) un, sēzot uz dīvāniņa, sajust viņa dzīves bagātību, piepildījumu, milzīgo spēku un labestību. Viņš bija nobažījies, kam to savu bagātību atstāt, jo negribēja uguns sārtā sadedzināt visu, ko uzskatījis par vērtībām, sakrājis, salicis, apkopojis un savām rokām padarījis dzīvu," teic Aizputes novada Lažas pagasta Aprīku muzeja vadītāja AINA CĒRMĀNE. Viņa ir bezgala priecīga par faktu, ka pirms pāris gadiem akcijas "Iepazīsti Latvijas pilis un muižas" laikā iepazīnās ar Valda Orlova māsas meitu Baibu, kura savukārt vēlāk viņu iepazīstināja ar pašu sprēslīcu autoru. Jau pēc pirmās tikšanās reizes muzeja vadītāju Valdonkuļu atvērta, plašā sirds tā uzrunāja, ka viņa nespēja atteikties no šīs kolekcijas. "Sapratām, ka tā ir nenovērtējama bagātība, vienalga kurā vietā atrodamies. Tas ir stāsts par vienu ļoti stipru Latvijas cilvēku un viņa roku darbu. Un mūs nemaz netraucēja, ka viņš nav mūsējais, aprīķnieks," teic Aina Cērmāne.

Sagādījās tā, ka šogad savu pēdējo izlaidumu svinēja Aprīku pamatskola, kas atradās vienā mājā ar Aprīku muzeju. Līdz ar to muzejam bija iespēja paplašināties un kādu no savām daudzajām telpām atvēlēt Valda Orlova sprēslīcu kolekcijas izstādišanai. Kopš daļa no vērtīgajiem eksponātiem nonākuši Aprīku muzeja rokās, pagājis teju gads, un Aina Cērmāne nu jau ar gandarījumu un lepnumu var teikt, ka eksposīcija atvēšanas svētkiem gatava! Vienā no daudzajām muzeja istabām, kas pārvērtusies par novadnieka Valda Orlova sprēslīcu valstību, savu mājvietu radušas 376 no teju 700 lielās sprēslīcu kolekcijas. Un tagad ir tas apliecinājums, ka viss dzīvo, stāsts turpinās – Balvos dzīmušā novadnieka latvisķā sūtība un būtība iemiesojusies cilvēkos, ko viņš ir saticis. Tas ir spēks, par kuru jārunā, jāstāsta un tas jāapzinās.

Savam un citu priekam

Izrādās, interese par kokgrīšanu Valdim Orlovam radās jau bērnībā. Septiņas vasaras viņš gāja ganos, bet ganiņam, kā zināms, vislabākie draugi ir nazitīs, grāmata un sunītis! Tā nu viņš ar nazīti kaut ko graizīja un mēģināja uztaisīt. Tie bija paši pirmsākumi. Bet par sprēslīcīm ir cits stāsts. Viss sākās ar izstādes apmeklējumu viesnīcā "Latvija" pirms vairāk nekā divdesmit gadiem, kur viens amatnieks izstādīja piecas vārpstījas. Toreiz Valdis pie sevis nodomāja, - ja šis amatnieks var, tad varu arī es! Uztaisīja dažas un, kad Latvijas rokdarbniekus uzaicināja nest savus darinājumus uz kādu no televīzijas raidījumiem, aiznesa arī savas. Pēc pārraides Mārtiņš Kuplais no Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja vēlējās noskaidrot, vai autors arī zina, no kurienes katras sprēslīca nāk. Valdis atzinās, ka nezina

vis. Tā nevarot, vajagot zināt, no kurienes katras vārpstīja esot, skaidrojis speciālists. "Mārtiņš Kuplā teikto viņš pieņēma kā patiesību un tā arī sāka izzināt sprēslīcu vēsturi. Tās visas darināja savām rokām, pēc muzeja fondu paraugiem. Apciemota daudzus novadpētniecības muzeju, iepazīnās ar fondos esošajām sprēslīcām, nozīmēja tās, brauca mājās un taisīja. Tā šī lielā kolekcija gadu gaitā arī sakrājās. Tajā nav divu vienādu sprēslīcu, un katra no tām ir unikāla," skaidro muzeja vadītāja.

Lāčplēšas, bet tomēr ļoti atšķirīgas

Sprēslīcas izgatavošanai nevajag daudz - tikai nazi, urbīti un mazu zāgtīti. Tās var darināt no jebkura koka, taču, kā atzinis Valdis Orlovs, vislabākās sanāk no lapu kokiem, kam smalkāka šķiedra. Vienīgi kļava, kas ir ļoti cieta, neesot šim nolūkam piemērota.

Kolekcijā ir ne tikai visu Latvijas novadu, bet arī grieķu, somu, vācu, lietuviešu, igauņu, krievu, norvēģu, dāņu, angļu, amerikānu, japānu un citu tautu sprēslīcas, kas nebūt nav vienādas. Piemēram, dažas no tām atgādina naktslampīnas. Daudzas no V.Orlova sprēslīcām tapušas kā veltījums, piemēram, Kārlim Ulmanim, Vairai Viķei-Freibergai, "Daugavas vanagiem", Misīna bibliotēkai. "Valdonkulīs patiesām bija ļoti dāsns cilvēks - tas nu ir fakts. Arī es pirmajā tikšanās reizē no viņa saņēmu sprēslīciņu. Viņš tā arī teica, - ja tev patik un tu par to priecājies, laipni lūgta! Arī man prieks," stāsta muzeja vadītāja. Viņa atminas, ka Valdonkulim telefons vienmēr bija iekārts latvisķā, skaistajā prievidē, bet pie vestītes neiztrūkstoša sastāvdaļa bija Latvijas karodziņa zīmīte. Tik ļoti viņš jutās latvietis un savas zemes patriots! Savukārt Līgo svētkos un daudzos citos nozīmīgos dzīves brīžos novadnieks mugurā vilka paša darinātu seno latgaļu tautastēru, kas tapis pēc seno Ķūgeru kapulaukā atraisiem fragmentiem. Arī tautiskos zābakus šim tērpam viņš gatavoja pats. Jāpiebilst, ka tas nebūt nav vienīgais apgērba gabals, ko novadnieks uzmeistarojis savām rokām.

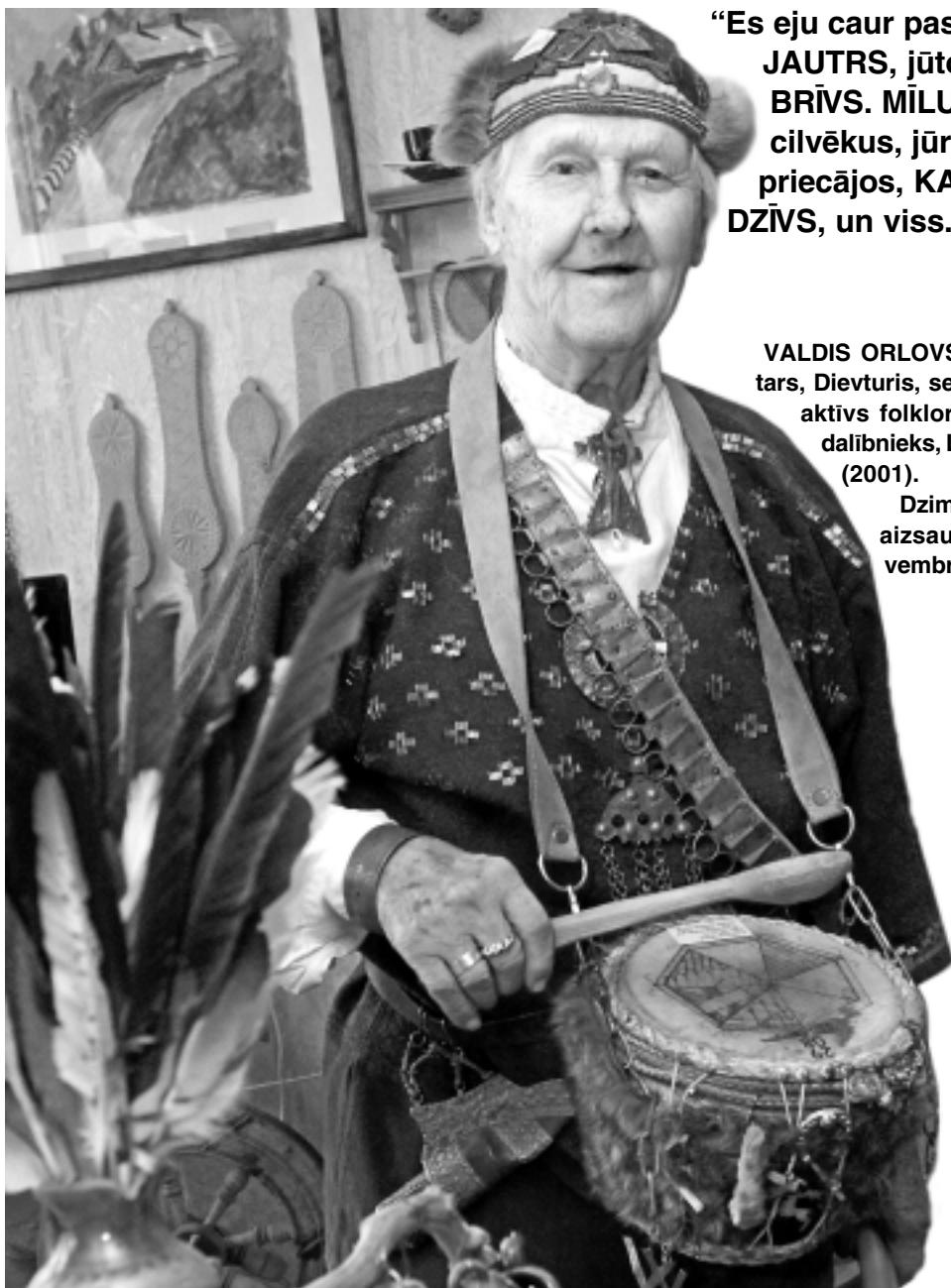
"Valdonkulīs sevi mēdza dēvēt par Tukuma Lāčplēsi, un par tādu viņu dēvēja arī paši tukumnieki, tieši tādēļ man šķita, ka Lāčplēša diena ir tā īstā reize, kad viņa mūža devums jāceļ Saulītē un godā. Turklat viņa kolekcija nav bagāta ar sprēslīcām vien - Valdonkulīs krāja dažāda veida lellītes un viņam bija ļoti tuva arī zirgu tēma. Arī savu dzīves mīlestību viņš paguvīs uzdzīvināt mums. Viņš patiesām bija apbrīnas vērts cilvēks – kā malks svaiga gaisa, kā paraugs, no kura mēs kātrs varam mācīties. Esmu lepna, ka savu mūža bagātību un milzīgo darbu viņš nodevis mums – aprīķniekiem. Valda Orlova stāsts turpinās, un es esmu pārliecināta - Valdonkulīs par to priecāsies!" teic Aprīku muzeja direktore Aina Cērmāne.

Kādu Valdi Orlovu atceraties Jūs?

Gaišs, sirsnīgs un sirdsgudrs - tāds viņš bija!

ANITA APINE, folkloras kopas "Pūrs" vadītāja: - Valdis bija īstens latvietis, varbūt tieši tādēļ viņam tik ļoti patika folklorā, dejā, koka darbi un māksla. Sākumā viņš dziedāja folkloras kopā "Mākars", pēc tam "Milzkalniekos", bet pēdējos gados Slampes kultūras pils folkloras kopā "Pūrs", dejoja arī Tukuma senioru deju grupā "Valsis". Ja Valdi jāraksturo īsumā, tad teikšu tā, viņš bija īpašs. Ja mūsu folkloras kopa kaut kur devās ciemos, tieši viņš vienmēr parūpējās par dāvanām. Un tās nebūt nebija sprēslīcas, bet gan mazas, no dabas materiāliem, ar dzintariņiem vai kādiem citiem dabas materiāliem veidotas piemiņas veltes. Un vēl Valdim tik ļoti patika dejot! Nebija neviens pasākuma, kurā viņš neizdancinātu meitenes. Pat priekšnesumu laikā viņš nekautrējās uzlūgt uz danci kādu dāmu no malas. Valdis bija ļoti atraktīvs kungs, kurš nekad neaizmirska iepriecināt arī mūsu jaunāko paaudzi. Pirms Jaungada viņš mēdza pārģerbties par Salaveci, paņemt konfekšu maisu un iziet Tukuma ielās. Tas mazajiem tukumniekiem vienmēr bija patīkams pārsteigums, jo ne katru dienu pilsētā sastopams Salatēvs, kuram, noskaitot kādu dzejoliti, var dabūt gardumus. Savukārt runājot par dzejošiem, var tikai apbrīnot Valda aso prātu un atnītu, jo savā vecumā viņš tos zināja neticami daudz. Vienreiz abi braucām ar mašīnu no Tukuma līdz Jelgavai, un, lai nebūtu jāgarlaikojas, Valdis visu ceļu runāja dzeju. Iedomājieties, visu ceļu! Viņam runājamā netrūka nekad! Vēl Valdim ļoti patika daba, no kurās smēlās iedvesmu, viņš meklēja svētvetas, bieži brauca ar autobusu un, kamēr vien bija spēks, daudz staigāja kājām. Viņš bija īstens latvietis, kuram patika viss latvisķais, ļoti gaišs, sirsnīgs un aizrautīgs cilvēks. Tāds viņš mūsu visu atmiņās paliks mūžam!

spēcīgo latvietības gēnu

**“Es eju caur pasauli
JAUTRS, jūtos LAIMĪGS,
BRĪVS. MĪLU sauli,
cilvēkus, jūru un
priecājos, KA ESMU
DZĪVS, un viss.”**

VALDIS ORLOVS - skolotājs, sprēslīcu meistrs, Dievturis, seno zīmu tulks un LATVIETIS, aktīvs folklorists, visu festivalu “Baltica” dalībnieks, Lielās folkloras balvas laureāts (2001).

Dzimis 1928.gada 15.jūnijā Balvos, aizsaulē aizgājis 2017.gada 23.novembrī Tukumā.

Sprēslīca, sprēslīca
Tā ir vērpjamā ratiņa, skaistākā un darbam nozīmīgākā detaļa. Vērpjamais ratiņš, sens darbarīks. Sprēslīca ir vērpjamā ratiņa karogs, visaugstākā detaļa, kas iestiprināta ar mazu kājiņu. Sprēslīcas cita par citu dažādākas, lielākas vai mazākas, bet galvenais – daiļākas. Rotājumu elementi ir neskaitāmi, tie stāsta par kokgriezēja gaumi, fantāziju, meistarprasmi. Sprēslīca ir darbarīks, pasūtījuma vai tirgus prece, dāvinājuma priekšmets.

Kādu Valdi Orlovu atceraties Jūs?

Vecuzīša devīze bija: “Gribu, varu, daru!”

DANUTA BIRKA, Valda Orlova mazmeita: Kad vēl biju pavismam maza, vecāmamma Inta teica, - aizej, pasauc vecotēvu pusdienās. Es izgāju ārā un savā bērna valodā saucu: “Vecuzi...” Kopš tā laika vectēva Valda ģimenes vārds bija Vecuzītis. Valda vecāku dotais vārds bija Vladimirs. Tomēr viņa latvietības jūtas ar to īsti nebija mierā un viņš pats popularizēja sev vārdu Valdis. Tā tas arī iegājās.

Mans Vecuzītis bija vīrietis ar lielo “V”. Allaž patstāvīgs un lepns savā patstāvībā, allaž darbīgs, galants un uzmanīgs, sapucējies, allaž visos attiecīgajos svētkos apsveica savas dāmas. Tieši man ar viņu vienmēr bija viegli būt. Viņam bija siksniņš, pie kura Vecuzītis turējās, kas atkal pasvītro viņa vīrišķību. Bet man bija viegli šo viedokli respektēt. Pat gadījumos, kad sākumā domāju vai jutos savādāk, dodot sev brīdi apdomai, nācās vairāk vai mazāk piekrīt. Tā, īsti neko nemācīdams, viņš man pamaniņies iemācīt dažas dzīves gudrības. Tikai tagad aptveru, ka patiesībā šis process bija abpusējs. Jo atceros dažas situācijas, kurās viņš sākotnēji bija pikts par manām izvēlēm vai darbībām, bet pēcāk atzina, - viss jau laikam tomēr pareizi...

Nebija tā, ka Vecuzītis vienmēr tikai glaudīja “pa spalvai”. Reizēm pateica tā, ka atlīka tikai nokunkstēties. Tomēr pēcāk, “izpūšot gaisu”, viņa sniegtā mācība bija skaidra un pamatota. Jautājums tikai, tu to pieņem vai nē. Jo nekas netika uzspiests, un viņa mīlestībai nebija nekāda sakara ar to – pieņēmu pamācības vai nē. Manam Vecuzītim tiešām piemita spēja just un sniegt visiem zināmo, bet tik grūti realizējamo beznosacījumu mīlestību. Vismaz es to jutu pilnīgi noteikti!

Bet kopumā viņa pārliecība bija nepakļaut cilvēku vērtējumam, ļaut viņam būt tieši tādam, kāds viņš nāk pretī. Pat, ja šķiet jocīgi, kā šis cilvēks ģerbies vai iznesas, kā runā vai dara lietas – tu neko par viņu nezini, līdz ar to nevari nosodīt, vērtēt, uzskatīt par nepareizu. Jo katram dzīvē siksniņš ceļējams un savi uzdevumi izpildāmi. Viņam - savi, tev - savi.

Vecuzītis bija arī mans vīrieša ideāls. To tiku teikusi viņam un arī citiem... Tāpat kā teicu, ka viņu ļoti mīloju. Man bija svarīgi, lai viņš to dzird skāji pateiktu. Un viņš man atbildēja: “Es Tevi ari, cielavī!”

Vecuzītis bija neiztrūkstoša mūsu ģimenes svētku AKTĪVĀ sastāvdaļa: Ziemassvētkos ar savu paša darināto “vecīša” tērpu (viņš mūsu dēlu izvadījis cauri “ticu / neticu Ziemassvētku vecītim” periodam un bijis mūsu vecītis vēl ilgi pēc tam); Līgo vakarā laukos mūsu un kaimiņu sētas allaž pieskandināja viņa bungu skaņas un nemaz ne tik rātnās tautasdziesmas; dzimšanas dienās un valsts svētkos viņš vienmēr bija klāt ar deklamētiem interesantiem dzejoļiem, šaha vai dambretes spēli, aktīvu līdzi jušanu sporta spēlēm televīzijā vai vienkārši kopā būšanu.

Vecuzītis vēlējās, lai viņu atceras staltu un spēcīgu - tādu, kurš vadās pēc devīzes: “Gribu, varu, daru!” Viņā mājoja spēcīgs latvietības gēns. Gadu desmitiem ilgā darbošanās folklorā, viņa pilnībā pašdarinātais vīriešu tautastērps, kas radīts kā izrakumos atrastā un restaurētā tautastērpa kopija, nodošanās Latvju svētvietu meklējumiem un nopietnība, ar kādu viņš piegāja visam ar Latviju saistītajam, bija tam gana spilgtas liecības. Mans Vecuzītis pilnīgi noteikti ir viena no manas dzīves bagātībām!

Materiāls ir sagatavots ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Fotomirkli

Sprēslīcu valstībā. Ar direktore Ainas Cērmanes (fotogrāfijā) gādību vienu no Lažas pagasta Aprīku muzeja istabām piepildījušas 376 Valda Orlova darinātās sprēslīcas. Pavism to varētu būt ap 700! Turklat 95 no visām ir paša amatnieka fantāzijas augļi. Tautas mākslā šai kolekcijai ir vienreiziga vēsturiska nozīme!

Īpašais ozols. Ozoliņš, ko Valdis Orlovs stādījis par godu Balvu pilsētas svētkiem, nes vēl vienu papildus vēsti, ko līdz šim zināja tikai ģimene vien. Izrādās, tas stādīts arī par godu tā paša gada aprīlī dzimušajam Valda mazmazdēlam Aleksandram. Pats Valdis to nodēvējis par Aleksandra ozoliņu.

Tik dažādas un īpašas. Valda Orlova sprēslīca kolekcijā atrodas arī ne tik ierastas un redzētas sprēslīcas, kas šo eksponātu padara vēl jo īpašāku. Visvečākās sprēslīcas kolekcijā bijušas no Saldus (1804.g.), Talsiem (1831.g.), Mazirbes (1832.g.), savukārt jaunākā ir no 1940.gada.

Seno spēkratu atdzimšana

Tiekas ar motormuzeja restauratoru

Pagājušās piektīnās pēcpusdienā Vīļakas novada bibliotēkā ciemojās Ceļu satiksmes drošības direkcijas Rīgas Motormuzeja galvenais restaurators, novadnieks GUNĀRS DORTĀNS, kurš klātesošos iepazīstināja ar muzeja darbību un vēsturi, kā arī pastāstīja par savu profesiju un seno spēkratu atdzimšanu.

Ar muzeju – kopš tā dzimšanas

G.Dortāns dzimis un bērnības gadus pavadījis tagadējā Vīļakas novada Vecumu pagastā. Arī savu uzstāšanos pieredzējušais motormuzeja speciālists uzsāka, cītējot slavenā franču rakstnieka Antuāna de Sent-Ekziperī vārdus: "Es nāku no savas bērnības..." Savukārt kustībā, kas nodarbojas ar senajiem spēkratiem, G.Dortāns iesaistījās jau kopš 1972.gada, kad nodibināja Latvijas Antīko automobiļu klubu. Laika gaitā tā dalībnieki nolēma, ka nepieciešams izveidot arī motormuzeju. Padomju laikos to gan nebija viegli izdarīt, un ceļš līdz tā izveidei bija ērkšķiem klāts. Tomēr 1985.gadā uzsākās motormuzeja celtniecība, bet 1989.gadā to atvēra apmeklētājiem. Savukārt 2013.gadā motormuzejā uzsākās vērienīgi rekonstruktīvās darbi, pēc kuriem seno spēkratu mājvietu atvēra 2016.gada 1.jūlijā. Tagad tas kļuvis par Baltijā lielāko un modernāko vēsturisko spēkratu muzeju, kurā ir vairāk nekā simts senie spēkrati un tajā apskatāma daudzveidīga seno automobiļu kolekcija no visas pasaules, kas stāsta par auto industrijas attīstību 20.gadsimtā. Turklat Rīgas Motormuzejs, kas savas pastāvēšanas vēsturē sanēmis vairākus apbalvojumus, ir viens no retajiem pasaules auto muzejiem, kas pamatojuši savu eksponātu vairāk nekā 30 spēkratu restaurācijas darbnīcu. Tās pamātā – restauratoru tehniskās spējas, zināšanas, pierede un, bez šaubām, kaisīšība pret senajiem spēkratiem. Līdz šim motormuzeja restaurācijas darbnīcā kopumā realizēti vairāk nekā 30 spēkratu restaurācijas projekti, daudzi no tiem – arī ārzemju muzejiem.

G.Dortāns klātesošajiem pastāstīja arī par vairākiem muzejam nozīmīgiem brīžiem. Piemēram, viens no īpašākajiem notikumiem motormuzeja vēsturē bija 2016.gada novembrī, kad viens no muzeja unikālākajiem eksponātiem – 20.gadsimta sākumā latvieša Augusta Krastiņa ASV būvētais auto "Krastin auto" – devās uz Londonu, kur triumfēja Anglijas galvaspilsētas centrā notikušajā elegances konkursā "Regent Street Motor Show Concours d'Elegance" un pievarēja pasaulei senāko motorizēto spēkratu braucieni "Bonhams London to Brighton Veteran Car Run" jeb braucieni "Londona - Braitona". G.Dortāns bija viens no "Krastin auto" komandas dalībniekiem un ieguldīja lielu darbu Latvijā senākā automobiļa restaurēšanā. Tāpat zīmigi, ka no 400 braucienā dalībniekiem tikai 100 unikālākajiem spēkratiem ļauts piedalīties minētajā seno spēkratu izstādē. Turklat "Krastin auto" pārsteidza žūriju ar tā vēsturi, neticamo atrašanas stāstu, profesionālo restaurāciju, kā arī faktu, ka tas ir vienīgais saglabājies šāds eksemplārs pasaulei. Savukārt žūrijas komisijā bija "Royal Automobile Club" biedri, kā arī populārā britu raidījuma "Wheeler Dealers" vadītājs Edd China.

Jāpiebilst, ka tikšanās laikā Vīļakas novada bibliotēkā klātesošie ne tikai izmantoja iespēju uzdot jautājumus motormuzeja restauratoram, bet arī dalījās savā pieredzē. Netrūka arī humora. Piemēram, kāda pasākuma apmeklētāja pastāstīja, ka viņai zināmi divi cilvēki, kuri uz jautājumu: "Ko darīsiet šovakar?", mežd atbildēt, ka šovakar būs garāžā un remontēs mašīnu. Uz jautājumu, kādi plāni rītdienai, atbild, ka arī rīt atradīsies garāžā. Savukārt jautāti, ko tad darīs nedēļas nogalē, atbild, ka arī nedēļas nogalē nevarēs satikties, jo jābrauc meklēt rezerves daļas... Savukārt G.Dortāns piebilda, ka to cilvēku ģimenēm un tuviniekiem, kuriem patīk darbs ar automašīnām, spēkratu remontēšana un atjaunošana, ar to jārēķinās, jo tā ir sirdslieta. Viņš arī dalījās ar stāstu, kad kādam vīram nācas pārdot govi, lai par saņemto naudu nopirktu sen kāroto automašīnas motoru: "Ģimenei govs pārdošana, protams, ir zaudējums – gan pienā, gan sviestā. Toties ir motors!" Lūk, tā!

Gandarijumu sniedz mazās uzvaras

Pēc pasākuma sarunā ar laikrakstu "Vaduguns" G.Dortāns pastāstīja, ka katra ciemošanās reize Vīļakā allaž ir īpaša. Aizņemtības dēļ gan nesanāk atbraukt tik bieži, cik vēlētos, bet pavasarī, rudenī un uz katusvētkiem gan cēsas atlicināt laiku. Savukārt jautāts, vai pasaulei ir valsts, kuru var dēvēt par seno spēkratu restauratoru meku, G.Dortāns stāsta, ka šī

Foto - A.Ločmelis

Vīļakas novada bibliotēkā. G.Dortāns (attēlā) stāsta, ka Rīgas Motormuzeju lielā mērā izveidot, pateicoties talantīgajam bijušajam Latvijas antīko automobiļu kluba vadītājam Viktoram Kulbergam. Muzeja galvenais restaurators tikšanās laikā Vīļakas novada bibliotēkā iepazīstināja arī ar viņa sarakstīto grāmatu "Neiespējamā misija" – stāstu par antīko auto pasaulei un unikālo antīko spēkratu meklēšanu, atjaunošanu un kolekcionēšanu. Tāpat jāpiebilst, ka Vīļakas novada bibliotēkas direktori RUTTU JEROMĀNI (attēlā) ar motormuzeja galveno restauratoru vieno radniecības saites – viņi ir brālis ar māsu. Viņa atzina, ka, lai arī pati ikdienā nevada auto, kopš tiem laikiem, kad brālis ir Latvijas Antīko automobiļu klubā, ieraugot sena spēkrata fotogrāfiju vai modeli, to nodeva brālim. G.Dortāns arī allaž dalījās ar stāstiem par restauratora darbu un, kā atzīst R.Jeromāne, ikviens ģimenē dzīvo līdzi Gunāra darbam un vaļaspriekam.

Kārlis Ulmaņa auto. Rīgas Motormuzejā apskatāmas dažādas eksposīcijas. Tomēr, kā stāsta G.Dortāns, muzeja rīcībā nebija neviens pārstāvja no pirmskara neatkarības Latvijas braucamajiem. Tādēļ uzsāka meklēt 1930.gadu limuzīna "Cadillac Fleetwood V8 All Weather Phaeton" modeli (attēlā), ar kuru reprezentācijas nolūkos pārvietojās Kārlis Ulmanis. Viņa izmantotais oriģinālais auto gan pazudis bez pēdām. Tāpat izrādījās, ka atrast šāda modeļa auto nebija viegli, jo K.Ulmaņa spēkratam bija reta virsbūve. "Eiropā bija zināmi divi šāda modeļa auto. Viens no tiem - Belģijas galvaspilsētas Briseles muzejā, kur tas atrodas joprojām, otrs – privātpersonai piederošs Vācijā. Tikai kāds amerikānu kolekcionārs zināja pateikt, ka viens šāds automobilis ir vakants Kalifornijā, ASV. Muzeja vadība piekrita pirkt šo auto, lai gan tas daļēji bija pirkums, ko var salīdzināt ar kaķi maisā – pilnībā nebija zināms, vai auto būs tāds, kādu meklējam. Neklūdījāmies! Notika rūpīgs izpētes darbs, un auto detaļas salikām kopā, lai spēkratu vispār varētu identificēt kā automašīnu. Pēc tam automašīnu nogādājām Latvijā. "Cadillac" atjaunošana bija viens no izaicinošākajiem muzeja restaurācijas projektiem pēdējā desmitgadē, sākot jau ar paša auto transportēšanu no Kalifornijas, ASV, uz Latviju. Darba procesā arī paveicās, ka nenostrādāja Mērfija likumi, kad pēdējā brīdī, kad auto restaurēšanas darbi jāpabeidz, kaut kas nokrīt vai noskrāpējas. Pie tā esam pieraduši, bet ar šo auto viss bija kārtībā," par paveikto gandariš G.Dortāns.

Viņš piebilst, ka ir informācija, ka arī Vīļakā 20.gados bija reģistrēts "Cadillac", kas piederēja kādam aptiekāram. Turklat, kā stāsta G.Dortāns, ja K.Ulmanis bijis, piemēram, Vīļakā, visticamāk, arī attēlā redzamā modeļa "Cadillac" pārvietojās pa pilsētas ielām. Tas tādēļ, jo braucienos pa Latviju K.Ulmanis devās kādā no pavadošajiem slēgtā tipa auto. Savukārt nonākot galapunktā, valsts vadītājs pārsēdās attēlā redzamajā atvērtā tipo "Cadillac" modeļa automašīnā un, kā saka, parādījās tautai.

sfēra bagāta tradīcijām ir Anglijā. Motormuzeja galvenais restaurators uzsvēr arī lielāko rezerves daļu tirgu Heršijā, ASV, kas atrodas netālu no Vašingtonas. Tas ir milzīgs laukums ar teju vai neskaitāmu daudzumu eksponātu. Lai kaut vai nedaudz aptvertu laukuma izmēru, G.Dortāns min to laiku, kad devās meklēt rezerves daļas "Krastin auto". Proti, nepieteika četru dienu, lai izstāigātu visu rezerves daļu tirgu. "Personīgi man seno spēkratu restaurēšanas darbā visielāko gandarijumu sniedz ne tik ļoti rezultāts kā pats process. Tajā

Foto - no personīgā arhīva

ir daudz mazo uzvaru, kad paveikta daļa no plānotā darba un var ķerties klāt nākamajiem. Darbs nav vieglis, bet saspringts, kas paņem daudz enerģijas," stāsta G.Dortāns.

Jāpiebilst, ka pasākuma laikā Vīļakas novada bibliotēkā motormuzeja galvenais restaurators arī atklāja, ka nav atnesta doma kādreiz uz Vīļaku nogādāt un interesentiem parādīt arī savā īpašumā esošo seno spēkratu - 1929.gada "Buick" no Zviedrijas. Jānovēl G.Dortānam būt tikpat enerģijas pilnam arī turpmāk, un uz tikšanos nākamreiz!

Lappusi sagatavoja A.Ločmelis

Balvu novada domē

25.oktobra sēdes lēmumi

Apstiprina noteikumus par prēmijām

Apstiprināja Balvu novada pašvaldības noteikumus "Par prēmiju piešķiršanas kārtību Balvu novada pašvaldības izglītības iestāžu vadītājiem". Piešķirot prēmiju, vērtēs vadītāja personisko darba ieguldījumu, nemot vērā šādus kritērijus: attiecīgās izglītības iestādes izglītojamo rezultāti valsts pārbaudes darbos un mācību priekšmetu olimpiādēs un izglītības iestādes mācību gada galveno uzdevumu sasniegšana; inovācijas izglītības iestādes vadības darbā; izglītības iestādes dalība projektos; papildus finanšu piesaiste (sponsori, mecenāti u.c); vadītāja tālākizglītība, pieredzes apmaiņa skolas darbības organizēšanas jautājumos; vadītāja un attiecīgās izglītības iestādes sadarbība ar pašvaldību un citām iestādēm; izglītības iestādes ietaupītajiem darba samaksai paredzētajiem valsts budžeta dotācijas līdzekļiem.

Izdarija grozījumus skolas nolikumā

Izdarija grozījumus Bērzpils vidusskolas nolikumā, kas paredz no izglītības iestādē īstenojamajām izglītības programmām izslēgt speciālās pamatizglītības programmu izglītījamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

Apstiprina lokāplānojuma redakciju

Deputāti apstiprināja lokāplānojuma "Lokāplānojums nekustamajam īpašumam Bērzpils ielā 30, Balvos, Balvu novadā" redakciju.

Izdara grozījumus lēmumā

Piekrita izdarīt grozījumus Balvu novada domes 2018.gada 12.jūlija lēmumā "Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam īpašumam "Ozolnieki" Balvu novada Briežuciema pagastā", kas paredz zemes vienībai Nr.1 piešķirt nosaukumu "Jaunozolnieki" un lietošanas mērķi - zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība", bet zemes vienībai Nr.2 saglabāt nosaukumu "Ozolnieki" un lietošanas mērķi - zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir mežsaimniecība.

Nodos atsavināšanai "San-Tex" mantu

Nolēma nodot atsavināšanai šādu Balvu pašvaldības aģentūras "SAN – TEX" kustamo mantu: automašīnu "VW Passat Variant" (1990.izlaiduma gads); traktora piekabi (1988.izlaiduma gads); traktora piekabi pašbūvētu (2002.izlaiduma gads); traktora piekabi "Treileris" (1986.izlaiduma gads); traktora piekabi (1998.izlaiduma gads).

Nodos garāžu atsavināšanai

Deputāti piekrita nodot atsavināšanai nekustamo īpašumu - garāžu Nr.164 Daugavpils ielā 72, Balvos, 19,7m² platībā. Uzdeva īpašumu privatizācijas un atsavināšanas komisijai pasūtīt turgus vērtības noteikšanas lietu un izstrādāt izsoles noteikumus.

Nodos nomā garāžu

Nolēma nodot nomā nedzīvojamo telpu - garāžu Nr.6 Liepu ielā 1B, Balvos, 30,6 m² platībā. Uzdeva Balvu novada pašvaldības Saimnieciskajai nodalai izstrādāt nomas tiesību izsoles noteikumus un nomas līguma projektu.

Slēgs ceļa servitūta līgumu

Nodibināja reālservitūtu - ceļa servitūtu zemes vienībā Vectilžas pagastā par labu nekustamajam īpašumam "Jaunkalni", Vectilža, Vectilžas pagastā, piešķirot tiesību uz braucamo ceļu 124 m garā posmā ne mazāk kā 4,5 m platumā un 190 m garā posmā ne mazāk kā 2,25 m platumā. Slēgs ceļa servitūta līgumu uz nenoteiktu laiku ar Larisu Madernieci par noteiktā reālservitūtu - ceļa servitūta nodibināšanu.

Precīzē platības

Nolēma precīzēt platības Tilžas Debesbraukšanas pareizticīgo draudzei piederošajām zemes vienībām Tilžas pagastā: no 2,3 ha uz 4,8 ha; no 6,5 ha uz 4,38 ha; no 17 ha uz 15,62ha; 12,2 ha uz 11,31 ha; no 3,5 ha uz 2,56 ha. Tāpat precīzēja dzīvokļa Nr.25 Tautas ielā 2, Balvos, platību no 59,83 m² uz 61,70 m² un dzīvokļa Nr.52 Daugavpils ielā 41, Balvos, platību no 44,72 m² uz 46,80 m².

Nosaka maksu garāžu lietotājiem

Izdarija grozījumus Balvu novada domes 2018.gada 9.augusta lēmumā "Par zemes nomas maksas noteikšanu Balvu pilsētā" un noteica garāžu īpašniekiem, tiesiskajiem valdītājiem un lietotājiem, kuru garāžas atrodas uz zemes gabaliem Daugavpils ielā 72, Daugavpils ielā 83, Stacijas ielā 16A, Dārza ielā 7 un Lauku ielā 23B, Balvos, zemes nomas maksu garāžu uzturēšanai un apsaimniekošanai EUR 28 (bez PVN) gadā.

Nodod medību tiesības

Nodeva medību tiesības biedrībai "Mednieku un makšķerienu klubs "Bebrītis"" Balvu novada pašvaldībai piekritīgajās un rezerves zemes fonda zemes vienībās Tilžas pagastā 596,90 ha kopplatībā un Balvu pagastā 19,88 ha kopplatībā. Medību tiesību nomas līgumu slēgs uz 12 gadiem, nomas maksas gadā - EUR 0,30 ar PVN par hektāru.

Piešķir finansējumu

Piešķira no Balvu novada pašvaldības 2018.gada apstiprinātajiem līdzekļiem neparedzētajiem gadījumiem EUR 6 478: Balvu novada pašvaldības aģentūrai "SAN – TEX" - EUR 3000 Latvijas simtgades jubilejas pilsētas noformējumam; Balvu Valsts ģimnāzijai - EUR 679 siltummezgla apkures izplēšanas trauku nomaiņai skolas un internātā ēkās; Balvu Kultūras un atpūtas centram - EUR 2 799 pasākumu izdevumu finansēšanai. Tāpat piešķira no Balvu novada pašvaldības 2018.gada pamatbudžeta līdzekļiem, samazinot pamatbudžeta līdzekļu atlikumu uz gada beigām: Balvu Valsts ģimnāzijas sporta laukuma žoga izbūvei - EUR 13 450; dekoru un izgaismojuma iegādei Balvu pilsētas skvēram - EUR 20450.

Atkārtoti atsavinās dzīvokļus

Nolēma atkārtoti atsavināt, samazinot sākumcenu līdz 20%, atklātā mutiskā izsolē Balvu novada pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu – dzīvokli Nr.1 Dzirnavu ielā 3, Balvos, kas sastāv no vienīstaba dzīvokļa 35,2 m² platībā. Apstiprināja nekustamā īpašuma sākumcenu EUR 555, izsole notiks 18.decembrī. Tāpat atsavinās atklātā mutiskā izsolē dzīvokli Nr.24 Brīvības ielā 45, Balvos, kas sastāv no trīsistabu dzīvokļa 59,47 m² platībā un palīgēkām. Sākumcena - EUR 850, izsole notiks 18.decembri. Atklātā izsolē atsavinās arī dzīvokli Nr.8 Pansionāta apbraucamajā ielā 2, Celmenē, Kubulu pagastā, kas sastāv no vienīstaba dzīvokļa 39,9 m² platībā. Sākumcena - EUR 970, izsole notiks 18.decembri.

Izsolē iznomās telpu

Iznomās mutiskā izsolē ar augšupejošu soli nedzīvojamo telpu – garāžu Tirgus ielā 7, Balvos, 22 m² platībā. Noteica nosacīto nomas maksu – EUR 0,94/m² mēnesī bez PVN. Izsole notiks 12.novembri.

Dzēsīs parādus

Nolēma dzēst nekustamā īpašuma nodokļa parādus: AS "Balvu Maiznieks" par īpašumu Liepu ielā 3, Balvos, EUR 4335,77 un EUR 3819,06, kā arī nokavējuma naudu – EUR 516,71; SIA "JUEMI" par īpašumu Brīvības ielā 1K, Balvos, EUR 2604,62 un EUR 1859,57, kā arī nokavējuma naudu – EUR 745,05; SIA "LATVIJAS ĪPAŠUMI" par īpašumu "Upe", Balvu pagastā, EUR 33,01 un EUR 22,57, kā arī nokavējuma naudu – EUR 10,44; SIA "Priežukalns M" par īpašumiem "Kurmīs", Kubulu pagastā un "Priežukalns" Kubulu pagastā - EUR 2452,69 un EUR 1483,80, kā arī nokavējuma naudu – EUR 968,89; SIA "UNIVERSALIE NAMI" par īpašumu "Ezerkrasti 2005" Balvu pagastā - EUR 105,48 un EUR 71,12, kā arī nokavējuma naudu – EUR 34,36.

Apstiprina zemes ierīcības projektu

Apstiprināja zemes ierīcības projektu nekustamā īpašuma "Priedes" Lazdulejas pagastā sadalīšanai četrās zemes vienībās: zemes vienībai Nr.1 un uz tās atrodošajām ēkām piešķir nosaukumu "Tīrums" un adresi "Tīrums", Lazdulejas pagasts, un noteica lietošanas mērķi – zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība; zemes vienībai Nr.2 un uz tās atrodošajai ēkai piešķir nosaukumu "Priežu māja" un adresi "Priežu māja", Lazdulejas pagasts, un noteica lietošanas mērķi – zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība; zemes vienībai Nr.3 un uz tās atrodošajām ēkām saglabāja nosaukumu "Priedes" un mainīja adresi no "Priedes", Priedes, Lazdulejas pagasts, uz "Priedes", Lazdulejas pagasts, un noteica lietošanas mērķi – zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība; zemes vienībai Nr.4 piešķir nosaukumu "Skujas" un noteica lietošanas mērķi – zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir mežsaimniecība.

Nosaka ūdens patēriņa normu

Saistotās noteikumos noteica ūdens patēriņa normu komercuzskaiti: dzīvokļi vai individuālajā mājā, kurā ir centralizēta ūdensapgāde un kanalizācija, viena iedzīvotāja ūdens patēriņš diennaktī ir 200 litri, no kuriem 87 litri ir karstais ūdens.

Apstiprina izdevumu tāmi

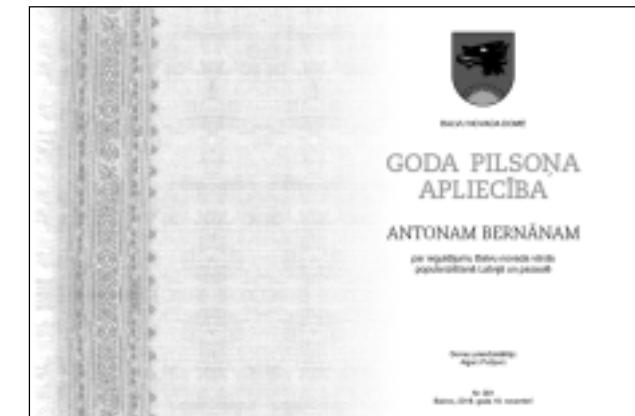
Apstiprināja Balvu novada pašvaldības izglītības iestāžu izdevumu tāmi pašvaldību savstarpējiem norēķiniem par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem 2018.gadā.

Audzēkņu skaits pamata un vispārējās izglītības iestādēs uz 01.01.2018: Balvu Valsts ģimnāzija – 297; Balvu Profesionālā un vispārizglītojošā vidusskola - 260; Balvu pamatskola - 446; Bērzpils vidusskola - 138; Bērzpils vidusskolas Krišjāņu filiāle - 9; Stacijas pamatskola - 74; Stacijas pamatskolas Viķsnas filiāle - 56; Tilžas vidusskola - 112; Tilžas vidusskolas Vectilžas pirmsskolas grupa – 11. Izmaksas uz vienu audzēknī gadā (EUR): Balvu Valsts ģimnāzija – 827,25; Balvu Profesionālā un vispārizglītojošā vidusskola - 1013,81; Balvu pamatskola - 420,46; Bērzpils vidusskola - 1231,20; Bērzpils vidusskolas Krišjāņu filiāle - 3914,98; Stacijas pamatskola - 1578,37; Stacijas pamatskolas Viķsnas filiāle - 1557,21; Tilžas vidusskola - 1005,31; Tilžas vidusskolas Vectilžas pirmsskolas grupa – 3175,30. Audzēkņu skaits pirmsskolas izglītības iestādēs uz 01.01.2018: Balvu pirmsskolas izglītības iestāde "Pilādzītis" - 219; Balvu pirmsskolas izglītības iestāde "Sienāzītis" - 139; Bērzkalnes pirmsskolas izglītības iestāde - 29; Kubulu pirmsskolas izglītības iestāde "Ieviņa" - 60; Tilžas pirmsskolas izglītības iestāde – 31. Izmaksas uz vienu audzēknī gadā (EUR): Balvu pirmsskolas izglītības iestāde "Pilādzītis" - 1504,93; Balvu pirmsskolas izglītības iestāde "Sienāzītis" - 1586,57; Bērzkalnes pirmsskolas izglītības iestāde - 2087,34; Kubulu pirmsskolas izglītības iestāde "Ieviņa" - 2455,81; Tilžas pirmsskolas izglītības iestāde – 2346,86.

Apstiprina nolikumu par apbalvojumiem

Apstiprināja nolikumu "Par Balvu novada Domes apbalvojumiem un to piešķiršanas kārtību". Balvu novada Domes apbalvojumi (nozīmīguma secībā): "Balvu Goda pilsonis" – Balvu novada domes dibināts apbalvojums, ko piešķir ar Domes lēmumu; Atzinības raksts – rakstisks apbalvojums, ko piešķir ar Domes lēmumu; Pateicības raksts – zemākās pakāpes rakstiska apbalvojuma veids pēc Atzinības raksta, lēmumu par Pateicības raksta piešķiršanu pieņem domes priekšsēdētājs vai priekšsēdētāja vietnieks domes priekšsēdētāja prombūtnes laikā. Piešķirot apbalvojumu "Balvu Goda pilsonis", piešķirs naudas balvu Latvijas Republikā noteiktās vienas minimālās mēnešalgas apmērā attiecīgajā gadā (pēc Latvijas Republikas likumdošanā noteikto nodokļu nomaksas). Atzinības rakstu vienai personai piešķirs ne biežāk kā reizi piecos gados.

GODA PILSONA APLIECĪBAS DIZAINS

Deputāta komentārs

Kā tiek sagatavoti lēmumprojekti?

No 25.oktobri notikušās Balvu novada domes sēdes darba kārtības 49 jautājumiem un papildus darba kārtībā iekļautajiem 4 jautājumiem uzmanības vērti/izcelami, manuprāt, ir trīs jautājumi – "Par prēmiju piešķiršanas kārtību Balvu novada pašvaldības izglītības iestāžu vadītājiem"; "Par lokāplānojumu nekustamajam īpašumam Bērzpils ielā 30, Balvos, apstiprināšanu" un "Par finansējuma piešķiršanu no finanšu līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem".

* Turpinājums 14.lpp.

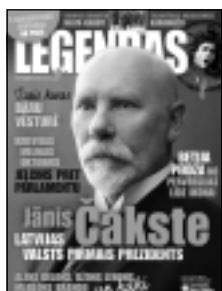
Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

SANDIS PUKS

Jaunākie žurnālu numuri

Legendas

✉️ **Eiropas latvietis Jānis Čakste.** Vēsturnieki atzīst, ka svarīgākais Jāņa Čakstes devums Latvijas valstiskuma nostiprināšanā bija centieni iedzīvināt tiesiskas un iecietīgas sabiedrības ideju.

✉️ **Eiropas nepieskaramie.** Vēsturnieki nav noskaidojuši, kādēj kāda Pireneju iedzīvotāju kopiena kļuva par izstumtajiem astoņu gadusimtu garumā. Par šo sociālo grupu - kagotiem - pat mūsdienās runā nelabprāt.

✉️ **Ota un duncis.** Genīlajam māksliniekam Karavadžo bija nosliece uz noziedzību, kas gan nemazināja viņa darbu vērtību, taču arī neveda pie laba gala pēc tam, kad viņš bija spiests bēgt no Romas.

✉️ **Melanholiskais valsis Jūrmalas piedēs.** Koncertiem Jūrmalā ir sena un bagātīga vēsture, taču latviešu komponistu mūzikai līdz kūrora koncertskatuviem bija grūti nokļūt. Emīls Dārziņš un Juris Jurjāns nodrošināja, lai tas notiktu.

✉️ **Džentlmeņi, pēdējā pinte!** Vasaras svelmē turp dodas atveldzēties, ziemā - sasildīties un jebkurā gadalaikā - satikt dvēseles radiniekus. Bāri pastāv jau kopš seniem laikiem, tāpat izcili bārmeņi un slaveni bāru apmeklētāji.

✉️ **Vēl lasiet par diviem Luciferiem no vienas ģimenes,** Alēna Delona, Marlona Brando un Džona Lenona dzīvnieku mīlestību, 1993.gada asinānajiem nemieriem Krievijā, kartupeļa brīnumainajiem piedzīvojumiem, slaveniem bēgšanas gadījumiem no PSRS.

Ilustrētā Pasaules Vēsture

✉️ **Latvija svin proklamēšanas dienu.** 18.novembri par valsts svētkiem noteica 1920.gada janvāra otrajā pusē, Latvijas Neatkarības kara beigās. Taču Latvijas valsts dibināšanas dienu atzīmēja jau gadu iepriekš. Tāpat kā to atzīmēja arī Otrā pasaules kara laikā un pēc Latvijas okupācijas - slepus, riskējot ar savu brīvību un pat skaidri zinot, ka sekos represijas. Par svētkiem biju un represiju ēnā, par svētkiem trimdā un pārvietoto personu nometnē Grēvenē - turpmākajās lappusēs. Tas veido skumju pretstatu krāšņi svinētajai Latvijas desmitajai un divdesmitajai gadadienai. Pirmajā desmitgadē veidojās galvenās svētku atzīmēšanas tradīcijas, kas aizvijas līdz pat mūsdienām: gājiens un pulcēšanās Brāļu kapos un kritušo pieminēšana, svēts mirklis pie Brīvības pieminekļa un svinīgās sēdes, ārvalstu viesu pieņemšana un plaša kultūras programma, gaismu virtenes un svecītes pilsētu rotājumos.

✉️ **Vai Homērs rakstīja par reālu karu?** Patiesība vai mīts? Vairāk nekā 100 gadus vēsturnieki diskutē, cik lielā mērā sengrieķu dzejnieka Homēra epos "Iliāda" balstīts uz patiesiem notikumiem. Vai stāsts par Trojas iznīcināšanu ir īstīs vai izdomāts?

✉️ **Ausis nodod noziedznieku.** 19.gadsimta itāļu ārstiņi un zinātnieki Čezāre Lombozo nešaubās: "Noziedzniekus var atmasket ar mērlenti!" Protī, likumpārkāpējiem ir īpaši ārējais izskats - seja un galvaskauss, kas līdzīnās dzīvniekiem. Tāpēc dakteris mudina policiju nekavēt laiku nopratināšanās, bet izmērit aizdomās turamā pieri, zodu un ausis.

✉️ **Hitlera superkomēta.** Kamēr Sabiedroto bumbvedēji no liela augstuma grauj Vācijas pilsētas, labākie vācu inženieri steidz izstrādāt joti ātru reaktīvo lidmašīnu, kas mazāk nekā četrās minūtēs spētu pacelties 12 km augstumā. Kompaktais pārtvērejīznīcinātājs "Messerschmitt Me 163 Komet" ir ātrākā lidmašīna Otrā pasaules kara vēsturē.

✉️ **Duelis Palestīnā:** radikālie cionisti pret britiem. 20.gadsimta 30.gados Lielbritānijas mandātteritorijā Palestīnā gaisotne kļūst arvien saspringtāka. Nādis starp arābiem un ebrejiem draud kuru katru brīdi pāraugt lielā konfliktā. Vienlaikus pieņemas spēkā radikālās ebreju paramilitārās organizācijas, kas cīnās pret britu varu. Ar īpaši brutālām metodēm izceļas 1940.gada izveidotais grupējums "Lehi", un britu likumsargi dara visu iespējamo, lai notvertu tās lideri.

✉️ **Amerikas pulvermuca uzsprāgst.** Jau vairākus gadus Ziemeļamerikā rūgst nemieri - kolonijas grib atbrīvoties no Lielbritānijas varas. Masačūsetsas liča kolonijas dumpinieki gādā ieročus un šaujampulveri bruņotai cīņai, tikmēr britu armijas karavīri cenšas sameklēt slepenās karamateriālu krātuves. Abas puses uzvedas piesardzīgi, bet 1775.gada 19.aprīlī kāda reida laikā uz Konkordas pilsētu pēkšņi atskan ūsviens.

Krustvārdu mīkla

Krustvārdu mīklu risinātāji, kuri pareizi atrisinājuši mīklu, ik mēnesi pretendē uz pārsteiguma balvu.

Atbildes gaidām līdz 25.novembrim.

Oktobra mīklu atrisinājāja: A.Mičule, O.Zelča, B.Kīse (Tilža), D.Zelča, J.Zālītis (Krišjānu pagasts), I.Pugeja (Kubuli), I.Svilāne, V.Ločmele (Lazdukalna pagasts), A.Vīcupa (Vectilža), R.Ločmele (Šķilbēnu pagasts), L.Mežale (Balvi), I.Homko (Medneva). **Par oktobra krustvārdu mīklas atrisināšanu balvu saņem** INĀRA PUGEJA no Kubuliem. Pēc balvas griezties redakcijā.

Sastādīja G.Gruziņa

Latvijai 100

Krustvārdu mīkla novembrī

Horizontāli: 2.

Vienīgais Latgales pārstāvis Latvijas valsts proklamēšanā. 4. Pirmais latvietis, kas Pareizticīgā baznīcā iecelts svēto kārtā. 6. Latvijas starptautiskais kods. 7. Ievērojamākais Latvijas disidents. 8. Legēndārais aktieris, bija pirmsais, kas u z v i l k a sarkanbaltsarkanā karogu Rīgas pils Svēta gara tornī (iniciāli). 10. Vācu izcelsmes Krievijas astronoms, ģeodēzists, pirmsais konstatēja, ka Gaiziņš ir augstākā virsotne Latvijas teritorijā. 11. Viena no trim sievietēm, kuras par nopelnīem Brīvības cīņās saņema Lāčplēša kara ordeni (vārds). 16. Pilsēta, kuras muižas pils ārējā kvadratūra nesakrīt ar iekšējo. 18. Aktrises V.Artmanes loma J.Raiņa lugā "Spēlēju, dancoju". 21. Viens no izcilākajiem koriem - I.Kokara 1969.gadā izveidotais "Ave ....". 22. Pirmās latviešu luteriskās draudzes mācītājs. 23. Režisora J.Podnieka piecu dokumentālo pilnmetrāzas filmu kopīgais nosaukums. 24. Ģeohronoloģisks laika posms. 25. Vēja veidoti smilšu pauguri. 26. Izglītības, sabiedriska darbiniece, pirmā sieviete Latgalē ar akadēmisko izglītību. 27. Atmodas laika politiķe, titula "Sieviete Latvija" ieguvēja 1990.gadā (vārds). 30. Septītā lielākā pilsēta. 33. Mūzikas autors lugai "Skroderdienas Silmačos". 37. Rūpniča, kurā 1938.-1942.gadā ražoja mazāko un precīzāko fotoaparātu pasaulē. 38. Animācijas filmu studija. 39. Ietekmīgākais politiskais spēks Latvijā Atmodas laikā (abreatīvs). 41. Viena no Brīvības pieminekļa tēlu grupām. 43. Muižnieku dzimta Latgalē. 47. Bērnu grāmatu grafiķe, ieķauta UNESCO pasaules labāko bērnu grāmatu ilustrētāju sarakstā. 50. Pilsēta pie Vaidavas. 51. Vecākā saglabājusies latviešu grāmata ir 1585.gada "Katoļu katehisms". Nosauciet pilsētu, kurā to izdeva. 52. Karikatūrists žurnālā "Dadzis", no 1994.gada "Latvijas Avīzē". 54. Heraldikā - bagātību sargātājs. 55. Nominatīva jautājums. 59. Vācbaltu dzimta, Ēdoles pils saimnieki līdz pat 20.gadsimtam. 61. Cildinošs dzejolis. 63. Latviešu nacionālās scenogrāfijas pamatlīcējs. 65. Viena no Brīvības pieminekļa tēlu grupām; arī tēls Raiņa lugā. 67. Komercdarbības veids (abreatīvs). 69. Visaugstāk virs jūras līmeņa izvietotā pilsēta. 73. Mazā planēta, kurai nosaukums saistīts ar Latviju, piešķirts 1992.gadā. 75. Latvijas armijā Auto-tanku pulkā britu tankam "Mark B" bija dots vārds ... 77. Aktieris, režisors, Oskara lomas atveidotājs filmā "Zvejnieka dēls" 1939.gadā. 78. Augstskola Latgalē (abreatīvs). 79. Augstskola, kurā sagatavo mūzikus (abreatīvs). 80. Latgalē no 1865. līdz 1904.gadam pastāvēja ... aizliegums. 81. Populārs tūrisma objekts Kalncempju pagastā - ... dzirnavas. 82. Kirugs, ortopēds, mecenāts, lielāko mūža daļu pavadījis emigrācijā. 83. Ēdiens, ar kura pagatavošanu 2002.gadā sasniegta Ginesa rekords.

Vertikāli: 1. Latvijas Tirdzniecības flotes kuģis, kuģoja zem Latvijas Republikas valsts karoga vēl Otrā pasaules kara laikā. 3. Legēndāra sieviešu basketbola komanda. 5. 14., 15.gs. Baltijas jūru sauca par ... ezeru. 6. A.Pumpura epos. 9. Basketbolists, viens no latviešiem, kuri piedalījās 1956.gada Olimpiskajās spēlēs PSRS komandā, treneris. 12. Apbalvojuma "Laiks Ziedonim" nominācija novadpētniecībā. 13. Pirmais latvietis, kurš ieguva Olimpisko medaļu (1912.g.). 14. Viens no Latgales atmodas veicinātājiem, sabiedriskais darbinieks, publicists, pirmsā latgaliešu avīzes un pirmā žurnāla izdevējs. 15. Pēterburgā studējoša mākslinieku pulciņš 19.gs. 80.gadu beigās. 16. Audumu veikals Rīgā, Stabu ielā. 17. Ebreju glābējs Otrā pasaules kara laikā. 19. Lielākais konditorijas uzņēmums. 20. Latvijā ir 2256 ..., kas lielākā par 1 ha. 28. Pilsēta, kurā darbojās pirmā augstākā mācību iestāde Latgales teritorijā. 29. Legenda Latvijas medicīnā, vairāk nekā 70 gadus bija Ludzas pilsētas, aprīņķa ārsti. 31. Latvijas Ministru kabineta pārraudzībā esoša valsts iestāde (abreatīvs). 32. Legēndārs kolhoza priekšsēdētājs, viņa vārdā nosaukta vidusskola Lielvārdē. 34. R.Paula 1972.gadā izveidota vokāli instrumentālais ansamblis. 35. Viena no svarīgākajām tīrgus precēm 1.gt. beigās. 36. Krustnešu ierocijs 13.gs. sākumā, kuru tagadējās Latvijas teritorijā vēl nepazina. 40. Latgaliešu nacionālās atmodas centrā. 41. Debesu gaismas, miera, draudzības aizbildnis baltu reliģiju. 42. Pirmajos valstis pastāvēšanas gados lietotā nauda (daudzsk.). 44. Latvijas Kara flotes zemūdene (starpkaru periodā). 45. Pirmā latviešu Olimpiskā čempione (vārds). 46. Krievijas imperators, kura klātbūtnē Jelgavas pili 1818.gada augustā pasludināja zemnieku brīvlašanu. 48. Pirmā latgaliešu avīze. 49. Tūristu iecienīta vieta, svētvietā. 52. Viens no sociāldemokrātu vadītājiem 1905.gada revolūcijas laikā ar segvārdiem Ziedonis, Žanītis. 53. Viena no Dailes teātra arhitektiem. 56. Valdību skaits Latvijā 1919.gada pavasarī. 57. Ziemellatgales Nacionālo partīzānu vienību vadītājs 1944., 1945.gadā. 58. Pirmais latviešu tautības kardināls. 60. Lai apspiestu 1905.gada revolūciju, Latvijas teritorijā ieradās ... ekspedicijas. 62. Klauns, viens no pirmajiem, kas 20.gs. 20-30.gados runāja latviski. 64. Pirmais Latvijas karaspēka vienības komandieris, pulkvedis. 66. Latvijas radio žurnāliste, raidījuma "Mikrofons" u.c. vadītāja (vārds). 68. Satiksmes josla pilsētā. 70. Vēlējuma partikula. 71. Dzīvības simbols, svarīga godu sastāvdaļa. 72. Sērijas "Pamatī" monēta (2016.g.). 74. Tūrisma objekts Siguldā - Kraukļu aiza un ... 75. Latvijas nacionālā valūta (saīs.). 76. Nots. 77. Mūsu Baltais nams (abreatīvs).

Oktobra mīklas atrisinājums

Horizontāli: 3. Maize. 6. Velētava. 7. Gredzens. 8. Domas. 10. Apses. 11. Piens. 12. Kuļ (ar spriguli). 13. Rudzi. 14. Ods. 16. Arkls. 18. Slota. 21. Zaķis. 24. Ābols. 25. Sija. 26. Ieva. 27. Sakta. 28. Siets. 29. Oga. 31. Acs. 34. Bērzs. 35. Sirds. 39. Saule. 40. Biete. 41. Kirši. 42. Adata. 45. Ēvele. 51. Uguns. 52. Rasa. 53. Olas. 54. Ziema. 55. Dzirkamneji.

Vertikāli: 1. Sēta. 2. Gads. 4. Zeme. 5. Ezis. 9. Medus. 12. Katls. 15. Sēkla. 16. Auzas. 17. Kakis. 19. Ozols. 20. Ausis. 22. Zvans. 23. Sesks. 30. Gailis. 32. Cirvis. 33. Čūska. 34. Blusa. 36. Svece. 37. Avene. 38. Pirts. 43. Desa. 44. Aka. 45. Ēna. 46. Lize. 47. Pupa. 48. Muca. 49. Ceļš. 50. Mati.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Tiesu lietas

Rēzeknes tiesas Balvos kalendārs novembrī

Laiks	Dalībnieki	Būtība	Tiesneši
12.novembrī	10.00 JEVGĒNIJS ČIŽEVSKIS KL 218.p.2.d. - par izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas vai par ienākumu, peļņas vai citu ar nodokli apliekamo objektu slēpšanu vai samazināšanu, ja ar to nodarīti zaudējumi valstij vai pašvaldībai lielā apmērā		Simona Gmireka
15.novembrī	10.00 OSKARS DZENIS KL 262.p.2.d.; KL 260.p.3.d.; KL 312.p. – par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmē, un ja tās rezultātā cietušajam nodarīts viegls miesas bojājums; par ceļu satiksmes noteikumu vai transportlīdzekļu ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas vada transportlīdzekli, un ja tā izraisījusi divu vai vairāku cilvēku nāvi; par izvairīšanos no brīvības atņemšanas vai tiesību ierobežošanas soda izciešanas		Aija Jermacāne
20.novembrī	10.00 SERGEJS TRAHNOVS nav minēts; atklāta tiesas sēde		Simona Gmireka
27.novembrī	10.00 EDGARS TEILĀNS KL 218.p.2.d. - par izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas vai par ienākumu, peļņas vai citu ar nodokli apliekamo objektu slēpšanu vai samazināšanu, ja ar to nodarīti zaudējumi valstij vai pašvaldībai lielā apmērā		Simona Gmireka
30.novembrī	9.30 PJOTRS SITKO KL 180.p.1.d. – par zādzību, krāpšanu vai piesavināšanos nelielā apmērā		Simona Gmireka
30.novembrī	11.00 ARMANDS KOZLOVSKIS nav minēts; atklāta tiesas sēde		Simona Gmireka

Civillietas. Novembrī Rēzeknes tiesā Balvos plānots izskatīt civilprocesus par parāda piedziņu, vienkāršotas procedūras lietu par naudas piedziņu, līguma izbeigšanas paziņojuma atzīšanu par spēkā neesošu, braucamā servitūtu nodibināšanu, zaudējumu piedziņu, maza apmēra prasību par nauda piedziņu, kopīpašuma lietošanas un uzturēšanas kārtības noteikšanu, pirkuma līguma atzīšanu par noslēgtu, īpašuma tiesību atzīšanu, autortiesību pārkāpumu, zaudējuma atlīdzību un pienākuma uzlikšanu. Vairākas civillietas ir slēgtas tiesas sēdes, par kurām informācija nav izpaužama.

Informē policija

Bojā automašīnas un saduras ar zirgu

No 15. līdz 22.oktobrim Valsts policijas Balvu iecirknā apkalpojamajā teritorijā (Balvu, Viļakas, Rugāju un Baltinavas novadi) sastāditi četri protokoli par atrašanos alkohola reibumā sabiedriskā vietā, divi protokoli - par sīkā huligānisma gadījumiem un reģistrēti deviņi ceļu satiksmes negadījumi bez cietušajiem. Tāpat policijas darbinieki astoņas reizes izbrauca uz ģimenes vai sadzīves rakstura konfliktu gadījumiem. Savukārt par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā sodīti pieci cilvēki.

Izvairās no soda izciešanas

14.oktobrī Viļakas novadā 1988.gadā dzimis vīrietis vadīja transportlīdzekli "Mazda" 2,60 promiļu alkohola reibumā un bez transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām. Tādējādi vīrietis izvairījās no tiesību ierobežojoša soda izciešanas. Uzsākts kriminālprocess.

Sadursme ar zirgu

15.oktobrī Viļakas novada Šķilbēnu pagastā 1963.gadā dzimusi sieviete vadīja automašīnu "Volkswagen" un sadūrās ar zirgu, kas staigāja pa ceļa vidu. Negadījuma rezultātā cieta zirgs un bojāta automašīna. Uzsākta administratīvā lietvedība.

Dzērumā iebrauc grāvī

15.oktobrī pēc mediku palīdzības griezās 1984.gadā dzimis vīrietis, kurš vadīja velosipēdu un iebrauca grāvī. Vīrietis atradās 2,23 promiļu alkohola reibumā. Sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Kunga prātā sabiedriskā vietā

16.oktobrī Balvos 1974.gadā dzimis vīrietis atkārtoti gada laikā atradās sabiedriskā vietā dzērumā – 3,85 promiļu reibumā.

18.oktobrī Balvu pagastā 1954.gadā dzimis vīrietis atkārtoti gada laikā atradās sabiedriskā vietā dzērumā – 2,54 promiļu reibumā.

20.oktobrī Balvos 1989.gadā dzimusi sieviete atkārtoti gada laikā atradās sabiedriskā vietā dzērumā – 2,75 promiļu reibumā. Visos gadījumos sastāditi administratīvā pārkāpuma protokoli.

Zog alkoholu

16.oktobrī Viļakā nenoskaidrota persona veikalā nozagā degvinu.

16.oktobrī Viļakā 1953.gadā dzimis vīrietis veikalā nozagā pudeli ar alkoholu. Abos gadījumos uzsākti kriminālprocesi.

Izvairās no sadursmes

17.oktobrī Viļakas novada Mednevas pagastā 1954.gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu "Mercedes Benz" un, izvairīties no sadursmes ar meža dzīvnieku, nobrauca no ceļa braucamās daļas grāvī.

Bojā automašīnas

17.oktobrī Rugāju novada Lazdukalna pagastā 1993.gadā dzimis vīrietis konstatēja, ka nenoskaidrotos apstākļos sabojāta viņam piederošā automašīna "BMW". Policija skaidro notikušo.

20.oktobrī Viļakas novada Šķilbēnu pagastā konstatēts, ka automašīnai "Honda" bojāti stikli. Uzsākts kriminālprocess.

20.oktobrī Balvos nenoskaidrota persona sabojāja automašīnas "Volvo" aizmugurējo labo lukturi. Uzsākts kriminālprocess.

Divu auto sadursme

18.oktobrī Rugāju novada Lazdukalna pagastā 1995.gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu "Mitsubishi" un sadūrās ar automašīnu "Volvo" (tās piekabi), kuru vadīja 1984.gadā dzimis vīrietis. Sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Brauc skurbulī

21.oktobrī Balvu novada Kubulu pagastā 1977.gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu "Volkswagen" 1,57 promiļu reibumā.

17.oktobrī Balvu novada Bērzkalnes pagastā 1970.gadā dzimis vīrietis vadīja velosipēdu 2,23 promiļu alkohola reibumā.

17.oktobrī Viļakas novada Susāju pagastā 1987.gadā dzimis vīrietis vadīja automašīnu "Volkswagen" 2,02 promiļu alkohola reibumā.

21.oktobrī Baltinavā 1995.gadā dzimis vīrietis vadīja mopēdu "Yinling" 0,53 promiļu alkohola reibumā un bez valsts reģistrācijas numura. Visos gadījumos sastāditi administratīvā pārkāpuma protokoli.

Aktuāli

Ugunsdrošības seminārs

Seminārā. VUGD Latgales reģiona Balvu daļas inspektors Uldis Keišs.

P a g ā j u š a j ā piektdienā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) Latgales reģiona brigādes Balvu daļā notika informatīva lekcija par ugunsdrošību.

Foto - A. Ločmelis

Jau nepilnus divus gadus objektu ugunsdrošības nodrošināšanai piemēro Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa noteikumos Nr.238 "Ugunsdrošības noteikumi" noteiktās ugunsdrošības prasības. VUGD turpina papildināt objektu atbildīgo personu zināšanas par ugunsdrošības prasībām un informatīvajos semināros aicina piedalīties Latgales reģiona objektu atbildīgās personas un citus interesentus.

Seminārā Balvos ar lekciju uzstājās VUGD Balvu daļas inspektors ULDIS KEIŠS. Tajā tika apskatīts plašs tematu loks. Lekcijas sākumā klātesošie tika iepazīstināti ar ugunsgrēku, cietušo, bojāgājušo un ugunsgrēku dažādos objektos skaitu Latvijā. Piemēram, pēdējo piecu gadu laikā visā valstī vidēji gadā notikuši aptuveni 10 062 ugunsgrēki, cietuši – 304 cilvēki, bet gājuši bojā – 92 cilvēki. Lielākoties ugunsgrēku cēlonis (60,81%) bijusi neuzmanīga apiešanās ar uguni, arī ugunsgrēki no elektroierīcēm, apkures, tišas dedzināšanas un bērnu rotālām ar uguni. Tāpat seminārā atgādināja par ugunsdrošību telpās. Proti, objekta ugunsdrošības instrukcijā noteikts, ka nodarbinātajiem aizliegs cilvēku evakuācijai paredzētās durvis aprīkot ar aizdariem, aizbūdņiem un slēdzenēm, pārbūvēt evakuācijas ceļus, kā arī izmainīt to apdari, dekorāciju, gridas segumu (pārkājumu). Svarīgi ievērot arī to, ka evakuācijas ceļa brīvajam platumam jābūt ne mazāk kā 1,20 metri. Visbeidzot bez daudziem citiem tematiem tika apspriests un atbildes uz sev interesējošiem jautājumiem saņemtas arī par, piemēram, materiālo vērtību evakuāciju. U.Keišs pastāstīja, ka materiālās vērtības evakuē, ja to evakuācija neapdraud cilvēku dzīvību, veselību un netraucē cilvēku evakuācijai; ugunsgrēka gadījumā objekta atbildīgā persona sniedz informāciju VUGD amatpersonām par glābjamajām materiālājām vērtībām; lai nodrošinātu materiālo vērtību saglabāšanu, objekta atbildīgai personai jānodrošina materiālo vērtību glābāšanas vieta, paredzot to ar rīkojumu un par to informējot nodarbinātās.

Vai zināji?

- Latvijā vienotais ārkārtas palīdzības izsaukumu numurs 112 darbojas kopš 1997.gada novembra.
- Zvanot uz tālu numuru 112, iespējams izsaukt nepieciešamo operatīvo dienestu visā Eiropas Savienībā.
- Zvanot uz 112, var izsaukt ugunsdzēsējus glābējus, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, Valsts policiju un gāzes dienestu.
- 112 zvanu centri izvietoti piecos Latvijas reģionos.
- Tājos četrās maiņas strādā 112 dispečeri.
- Dienā dispečeri atbild vidēji uz 3300 zvaniem.
- Gadā uz šo numuru tiek saņemti vairāk nekā 1,2 miljoni zvanu.

Informē robežsardze

Izmaiņas darba laikā

Valsts robežsardze informē, ka no 28.oktobra līdz nākamā gada marta pēdējai svētdienai Pededzes robežķērsošanas vietas darba laiks būs no pulksten 7 līdz 19.

Informē ugunsdzēsēji

Deg automašīna

27.oktobrī pulksten 15.49 saņemts izsaukums uz Jaunatnes ielu Viļakā, kur blakus Miera kapiem 0,5 m² platībā dega vieglā automašīna. Ugunsgrēka iespējamais iemesls – elektroinstalācijas īssavienojums. Cietušo nav.

Lappusi sagatavoja A. Ločmelis

* Sākums 11.lpp.

Deputāta komentārs

Kā tiek sagatavoti lēmumprojekti?

Jautājumu aplūkošana, manuprāt, ir ievērības cienīga ne vien tāpēc, ka tā skar ievērojamu sabiedrības daļu, bet arī tāpēc, lai atspoguļotu procesus, kā tiek sagatavoti lēmumprojekti, cik to sagatavošana ir izsvērta/pārdomāta, cik plaši ir deputātu redzējums risināmai situācijai, kā arī tas, kāda jauna informācija tiek pasniegta deputātiem, lai arī kopš sasaukuma pagājis vairāk nekā gads.

Par izglītības iestāžu vadītāju prēmiju piešķiršanas kārtību. Jautājuma būtība ir tāda, ka no algu fonda ir izveidojies pārpalikums, kuras pārdali, nosakot prēmēšanas kritērijus, ir iecerēts novirzīt vadītāju prēmēšanai. Uzskatu, ka atlīdzības sistēmas noteikšana ir jāskata kompleksi, proti, pērnā gada augusta vai septembra sēdē algas tika noteiktas mistiski, pēc principa "tā vienmēr ir bijis", šogad - atbilstoši MK noteikumiem NR.445 "Pedagogu darba samaksas noteikumi", t.i., faktiski tika noteiktas atkarībā no izglītojamo skaita. Piemērs, ja skolā ir 101 līdz 150 izglītojamie - atalgojums ir EUR 1000 mēnesī, ja no 151 līdz 300, tad EUR 1050 mēnesī utt. Pērn aicinājām izstrādāt iedzīvotājiem un arī izglītības iestāžiem saprotamus kritērijus, kādā nosakāmas algas. Šķiet, atbalsts un solījums tās izstrādāt arī tika saņemts, taču kritēriju, lai arī pagājis vairāk nekā gads, joprojām nav. Protams, var apelēt pie tā, ka kritēriji nav nepieciešami, jo algas noteiktas saskaņā ar MK noteikumiem, kur vienīgais kritērijs ir bērnu skaits. Bet ir taču tik daudz atšķirīgu lietu, par ko, kad un kā atbild iestādes vadītājs. Piemēram, šobrīd Balvu Mūzikas skolas direktoram mēnešalga (EUR 1050 mēnesī) ir identiska Balvu pirmsskolas izglītības iestādes (PII) "Pilādzītis" vadītāja algai, tikai EUR 50 mazāka nekā pamatskolas direktora mēnešalga un lielāka par Balvu PII "Sienāzītis" vadītāja, Tilžas internātpamatiskolas direktora u.c. vadītāju mēnešalgu. Rodas netaisnīguma sajūta. Sajūta, ka algas tika noteiktas pēc "savējo" principa, jo mūzikas skolas direktora atbildibā (atšķiribā no citām iestādēm) ir mazāks uzturamo ēku apjoms, nav nedz ēdināšanas nodrošināšana ar visām no tā izrietošajām sanitārajām prasībām, nav nakts grupu, internāta nodrošināšana utt., turklāt atlīdzības nasta par pirmsskolas vecuma bērniem ir daudz lielāka. Manipulācijas par to, ka kritēriji nav nepieciešami, ir nevietā, jo šie paši noteikumi nosaka, ka alga nedrīkst būt mazāka, t.i., atbilstoši izglītojamo skaitam šobrīd minimāli nosakāmā mēnešalga Balvu Mūzikas skolas direktoram ir EUR 1050 mēnesī, taču tā var būt lielāka, turklāt PII vadītāju algas dome var noteikt patstāvīgi, neņemot vērā izglītojamo skaitu.

Rezumējums ir tāds, ka dome pēc vairākiem aicinājumiem nav nodrošinājusi taisnīgu, vienlīdzīgu un pārskatāmu mēnešalgu noteikšanas sistēmu, taču, neskaitoties uz to, jau stiprina prēmiju noteikšanas kritērijus. Jautājumu risināšanas secība ir nelogiska, turklāt pastāvošā mēnešalgu noteikšanas sistēma ir netaisnīga, jo īpaši attiecībā uz PII vadītāju atalgojuma noteikšanu, kuru atlīdzības apjoms ievērojami pārsniedz deputāta un Balvu Mūzikas skolas direktora E.Salmaņa atlīdzības apjomu. Kāpēc šo, manuprāt, acīmredzamo netaisnību nepamanā daļa deputātu, man nav skaidrojuma – izteicu

minējumu, ka algas apmērs ir atkarīgs no tā, vai esi "savējais", paklausīgs un rātns darbinieks domes vadībai. Netaisnīga sistēma atalgojumā nav vien šajā jautājumā – jau nupat pirms gada norādīju, ka nav pieļaujams, ka deputāti par vienu un to pašu laiku saņem divas atlīdzības, proti, piedaloties domes sēdē kā deputātam tiek maksāta deputātam noteiktā atlīdzība, turklāt par šo pašu laiku tiek maksāta arī atlīdzība par darbu kādā pašvaldības iestādē! Privātajā sektorā šāda situācija nebūtu pieļaujama. Kā uzskatāms piemērs minams Balvu Mūzikas skolas direktors/deputāts E.Salmanis – piedaloties domes sēdē, tiek saņemta deputāta alga un mūzikas skolas direktora alga, t.i., neesmu saņēmis informāciju par to, ka šis jautājums ir atrisināts. To, ka no darba tabeles kā Balvu Mūzikas skolas direktoram tiek izņemts domes sēdē pavadītais laiks. Tādējādi acīmredzot mēnesī tiek nostrādātas 160 stundas direktora amatā, maksimāli noteiktās deputātam apmaksājamās 75 stundas un papildus tiek vadīts orķestris. Rezultātā secināms, ka darba dienās tiek nostrādātas ne mazāk kā 12 stundas dienā! Apbrīnojami! Gala rezultātā par darbošanos septembra mēnesī tiek izmaksāta atlīdzība EUR 904 + EUR 394 + EUR 357 (<http://www.balvi.lv/pasvaldiba/budzets/amatpersonu-atalgojums>), kaut gan, ja deputāta pienākumus ir pildījis sev noteiktajā darba laikā, tad būtu noņemamas stundas un samazināma alga par mūzikas skolas direktora pienākumu pildīšanu.

Par lokāplānojuma apstiprināšanu nekustamajam īpašumam Bērzpils ielā 30, Balvos. Lēmumprojekta nosaukums pēc būtības neko neizsaka – centrālajai katlu mājai tiek noteikts atbilstošs teritorijas izmantošanas veids no darijumu apbūves objektu teritorija uz rūpnieciskas apbūves teritorija, kas atbilst faktiskajiem apstākļiem. Bet ir viens 'bet', tas viss tiek darīts jau, lai tuvākajā nākotnē šajā pašā vietā projekta ietvaros būvētu jaunu katlu māju! Logisks jautājums – vai, piesaistot ES fondu līdzekļus jaunas katlu mājas būvniecībai, nevarēja vienlaikus atrisināt jautājumu par katlu mājas būvniecību ārpus pilsētas centra. Skaidrojumu lūdzu AS "Balvu Enerģija" padomei, kas vienlaikus ir arī deputāti parāvātībā jeb Tālis Korlašs, Aija Mežale un Ievans Baranovs. Taisnības labad amizanti šķiet, ka vienlaikus par siltumenerģijas jomu atbildīgi ir un jautājumus pie viena galda risina politisko partiju "Saskaņas centrs" (I.Baranovs) un Nacionālās apvienības "Visu Latvijai!" – "Tērvzemei un Brīvībai/LNNK" (A.Mežale) deputāti, taču, kā noskaidrojās no domes sēdē saņemtās informācijas, nekā amizanta šeit nav – padome uz sēdi sanāk divos mēnešos reizi un par to atalgojumā saņem EUR 350 mēnesī (P.S. pašu sniegta atalgojuma apmērs, manuprāt, ir neprecīzs – pēc manā rīcībā esošās informācijas EUR 350 ir padomes priekšsēdētājam, padomes loceklīem ir EUR 250 mēnesī, bet lai tas paliek viņu zinā – sev noteikto atalgojumu gan varēja zināt). Šī gada aprīlī kopā ar deputāti S.Kindzuli domei nosūtījām iniciatīvas, tostarp par atlīdzības būtisku samazinājumu AS "Balvu Enerģija" padomes loceklīem, taču atbalstu neguvām – Balvu novada pašvaldības kapitāla daļu turētājs A.Pušpurs, kuram

ir tiesības ierosināt samazināt atalgojumu, acīmredzot uzskata atalgojumu EUR 350 un EUR 250 (padomes loceklīem) apmērā par adekvātu ieguldītajam darbam, t.i., divos mēnešos reizi sanākam, iespējams, tikai uz divām kontaktstundām un pietiek, bet jums, iedzīvotāji, šis atalgojums ir iekļauts tarifā un jūs arī maksājet. Vai nav lielisks? Vairākumam par šādu algu pie jebkādiem laika apstākļiem jāsvīst vaiga sviedros 8 stundas dienā, 5 dienas nedēļā. Ceru uz deputātu/padomes loceklī goda prātu, to, ka paši rosinās samazināt atalgojumu par politiskajiem amatiem, kuros ir ielikti, un to, ka vismaz daļēji atmaksās pārmērīgi saņemto atalgojumu, par kuru maksā iedzīvotāji. Lai nu kā būtu, iespējams, pēc šī raksta padomes loceklī nosauks darbus, kurus padarījuši, un lēmumus, kurus pieņemuši, taču nevajag nedz smīdināt sevi, nedz paštaisnoties – uzskaitītie darbi, ja padomei tādi vispār ir, ir tikai un vienīgi AS "Balvu Enerģija" valdes priekšsēdētāja S.Šalajeva un viņa priekšgājēja paveiktais, jo no domes sēdē saņemtās informācijas secināju, ka padome vispār nav diskutējusi par siltumenerģijas attīstības programmu/vīziju, nav to aktualizējusi, kur nu vēl meklējusi risinājumus par katlu mājas *iznešanu* no pilsētas centra. Šādu neizdarību dēļ, manā ieskatā, ir nogulēta iespēja uzbrūvēt katlu māju ārpus pilsētas centra, tagad tā tiks celta esošās katlu mājas teritorijā. Vēl pie šī jautājuma uzmanību pievērsu tam, ka sabiedriskajā apspriešanā, kur iedzīvotājiem tika dota iespēja iesniegt priekšlikumus, iebildumus, precīzējumus - tādi nav saņemti. Taisnības labas jāmin, ka tiek solīts būtiski samazināt vai pat izskaust izmešus no skursteņa, kā arī aprēķini liecina, ka samazinās siltumenerģijas ražošanas izmaksas.

Par finansējuma piešķiršanu neparedzētiem gadījumiem. Piešķīrām finansējumu šādiem neparedzētiem gadījumiem: 1) PA "SAN - TEX" - EUR 3000 Latvijas simtgades jubilejas pilsētas noformējumam; 2) Balvu Valsts ģimnāzijai - EUR 679 siltummezglā remontam un 3) Balvu Kultūras un atpūtas centram - EUR 2799 pasākumu izdevumu finansēšanai.

Ko? No kura laika Latvijas simtgades jubileja ir neparedzēts gadījums? Neviens no domes vadības nezināja, ka 2018.gadā ir Latvijas simtgade un vajadzēs svētku noformējumu? Kad deputāti gada sākumā rūpīgi pētīja budžetu pasākumiem, tostarp Latvijas simtgades pasākumam, finansējums, manuprāt, tika nodrošināts pieprasītājā apmērā! Tagad, 25.10.2018., dažas dienas pirms Latvijas simtgades jubilejas svinēšanas uzsākšanas, kāds pamostas un saprot, ka nepieciešami EUR 3000 noformējumam un EUR 1700 ozolu izgaismošanai!!! Tas vien liecina, cik neorganizēta, plānot rīcībaspējīga ir esošā domes vadība. Rodas zināmas bažas, vai vispār pasākums tiek organizēts profesionāli, vai tas vispār izdosies sirsniņgs un piepildīts ar saturu, vai būs tikai ķeksiša dēļ, vai viss, kas bija paredzēts, ir iegādāts, ja jau svētku noformējumu pērkam un uzstādīsim faktiski pēdējā mirklī. Bet nu cerēsim, ka izdosies un pēdējo darbu sagatavošanas steiga nebūs pamānāma svētku laikā.

Veiksmes prognoze

30.oktobris. Ja kāds šodien darbā būs ne šāds, ne tāds, visu laiku žāvāsies un nebūs izgulējies, tad, visticamāk, tas būs Vēzis vai Svaru zīmes pārstāvis. Jo tieši šo horoskopa zīmju pārstāvjiem visigrūtāk būs pielāgoties ziemas laikam. Pārējie savukārt - turiet acis un ausis vajā, lai nepalaistu garām kādu svarīgu informāciju no jebkura avota. Tāpēc klausieties gan TV, gan radio, gan skatieties internetā, gan lasiet "Vaduguni" u.c. laikrakstus un pat nesmādējet kaimiņenes jaunākās pilsētiņas klačīnas. Ticiet man, visā šīnā informācijas gūzmā var gadīties kāds zelta grauds, kas palīdzēs atrisināt tieši jūsu sasāpējušo problēmu. Lai izdodas!

31.oktobris. Svarīga trešdiena svarīgiem cilvēkiem, kad var uzsākt ko jaunu un nebijušu. Neuztraucieties, spēka pietiks un var uzrasties pat kāds sponsors un jūsu idejas atbalstītājs. Tāpat neesiet lepni un neatsakieties no palīdzības, jo tā jums šodien tiks piedāvāta no tīras sirds, bez kādiem zemtekstiemi. Un kā jau pēdējā mēneša darbdienā, pirms uzsākt jaunus, noteikti jāpabeidz vecie darbi. Ja mokāties ar paaugstinātu asinsspiedienu vai sirds problēmām, tad šodien noteikti izdzieriet zāles vai nēsājiet tās līdzi. 99% tās šodien var noderēt.

1.novembris. Konkurencē ceturtdienā var sarosīties jūsu nelabvēļi un konkurenti. Un pat starp darijumu partneriem var užvirkstēt skaubības liesmas, tāpēc pats (-i) esи pietiekami gudrīs (-a) un par saviem plāniem un projektiem nevienam nestāsti. Šodien veselības problēmas var radīt mugurkauls, tāpēc izvairies gan no ilgstošas stāvēšanas, gan no ilgstošas sēdēšanas. Atrodi laiku un vietu, lai kā kaķis izstaipītos, sataisītu kūkumu vai ievilktu un izlaistu nadziņus, vārdu sakot, pavingrotu. Joprojām ieteicams sekot gan savam asinsspiedienam, gan sirdsdarbībai.

2.novembris. Pamatīgajā piektdienā ieteicams likt pamatīgus pamatus jebkāda veida būvei: mājai, kūtij, garāzai, pirtij, šķūnītīm utt. Var uzsākt arī cita veida ilgtermiņa darbus. Tikpat sekmīgi var iegādāties vajadzīgas lietas personīgai lietošanai vai savai saimniecībai. Šopings solās būt izdevīgs un sagādāt gandarījumu arī atlaižu veidā. Čakli darbojoties, neaizmirstiet paēst vieglas pusdienas un vakariņas. Visām ēdienreizēm šodien jābūt tiešām vieglām. Pēc treknas barības vai alkohola lietošanas šodien sagaidāma kuņķa dumpošanās un revolūcija vēderā. Vai tev to vajag?

Pareģe Ilga

* Veiksmes un laika ziņu prognozi lasiet ari vaduguns.lv, tālr. 29365609

Nakts

Diena

T 31.10	Apmācies, neliels lelus	+5	Apmācies	+12
C 1.11	Skaidrs	+5	Mākojains	+10
Pk 2.11	Apmācies	+10	Apmācies	+12
S 3.11	Apmācies	+9	Skaidrs	+10

Gismeteo.Jaunumi.

Pērk

Z.s "Strautiņi"
iepērk mājlopus.
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. **29411033.**

**IEPĒRK
MĀJLOPUS**
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparsparstrade.lv

SIA "LATVIJAS GALA" **iepērk**
liepollopus, jaunlopus, aitas,
zirgus. Samaksa tūlītēja.
Svari. Tālr. **28761515.**

SIA "Lauku Miesnieks"
iepērk mājlopus.
Augstas cenas. Samaksa tūlītēja. Svari.
Tālr. **20207132.**

Pērk
Cirmsas, meža ipašumus,
izstrādes tiesības, neizpirkus un
citādi apgrūtinātus ipašumus.
Ātra izvērtēšana.
AUGSTAS CENAS. Tūlītēja samaksa.
26563153

Dažādi
Apsardzes kursi.
Tālr. 26336910.

Piegādā smilti, granti.
Tālr. 29433126.

Pērk Balvos mežus, cirsmas.
Tālr. 29419597.

Pērk mežu ar zemi un
cirsmas izstrādei. Tālr. 27876697.

SIA "MEŽA APSAIMNIEKOTĀJS"
PĒRK MEŽUS AR ZEMI UN
CIRSMAS. TĀLR. 26106 212.

Pērk traktoru T-16; T-25; T-40;
MTZ-52/80/82. Traktora piekabi.
Tālr. 29485804.

SIA "Senlejas" iepērk liepollopus, teļus
un jērus. BIO liepollopiem augstas
cenas! Samaksa tūlītēja.
Tālr. 62003939.

Pērk motociklu Jawa un rezerves
daļas, dokumentus.
Tālr. 27802708.

Iepērkam ābolus Kubulos.
Cena 70 EUR/tonna.
Tālr. 26525673.

Pērk visa veida meža ipašumus.
Tālr. 29220012.

**PIEGĀDĀJAM
ŠĶEMBAS**

(jebkuras frakcijas, skalotas, neskalotas).
Jebkādā daudzumā (min. 25 tonnas).

Tālr. 29113399.

Piedāvā darbu

MEKLĒJAM FRIZIERI!

2.novembrī Balvos, Tautas 1, durvis
vērs jauns skaistumkopšanas
salons "MERAKI".
Ja vēlies pievienoties mūsu
komandai, zvani - 26605013.

Pārdod

Z/S "levulejas" Viļakā, Parka 22,
pārdod ĀBOLUS un BUMBIERUS.
Tālr. 26145934.

Pārdod sausu, skalditu malku ar
piegādi. Tālr. 26425960.

Piedāvā kūtsmēslus.
Tālr. 26431999.

Pārdod 1-istabas dzīvokli 3. stāvā.
Tālr. 26893467.

Pārdod sivēnus (bioloģiskie).
Tālr. 26233739, 64563506.

Pārdod Seat Cordoba, 1.4B,
2001.g., TA 10.09.2019., EUR 1600.
Tālr. 26318446.

Apsveikumi

To milas uguntiņu, kas jums sirdī krita,
No visiem dzīves vējiem sargājet.

Mīļi sveicam **Mārīti** un **Andi Leišavniekus**,
kopējo dzīves taku sākot!
Barinsku, Bikaviņu, Kacēnu ģimenes un Alla

Prieku kā saules glāstu
ik rītu no jauna rast.
Un laimi ikdienas stāstā
allaž nosargāt prast.

Veselību, mīlestību, darba sparu un možu garu vēlam
Inesei Dvinskai jubilejā!

Vera, Anna, Inta

Ļauj, zeme, lai vēl ilgi varu
Pa taviem ceļiem mīlot iet,
Lai manas kājas ziedi aizskar
Un tavi putni sirdij dzied.

(J.Silazars)

Veselību, dzīvesprieku, veiksmi **Jurim Circenim**
dzīves jubilejā!

Novēlam - NE PŪKAS, NE SPALVAS!

Andris, Ivo, Elmārs, Olģerts, Vilmārs ar ģimenēm

No sirds pateicamies pansionāta "Balvi"
ielajai saimei par veltīto iejutību, laipnību,
sirdsmīlestību saviem iemītniekim. Lai arī
turpmāk Jums veicas šajā neiedomājami
grūtajā darbā.
Zoja Kļaviņa, Larisa Stavinska,
Skaidrite Babkina

Dievkalpojumi novembrī

ROMAS KATOĻU DRAUDZĒS

Balvos – 1.novembrī – Visu Svēto diena (obligātas svīnības),
Sv.Mise - plkst. 7.30 un plkst. 18.00 kopīga Psalmu dziedāšana
par mirušajiem baznīcā; plkst. 11.00; 2.novembrī - Visu Ticīgo
mirušo piemiņas diena, Sv.Mise - plkst. 7.30, plkst. 11.00 un
Sv.Mise plkst. 16.00 (par visiem mirušajiem, kas apbedīti Balvu-
Rožu kapos); 4.novembrī – parastā liturgiskā laikposma XXXI
svētdiena,

Sv.Mise - plkst. 8.00 un plkst. 11.00; 8.novembrī - Visu
Ticīgo mirušo piemiņas dienas oktāvas noslēgums - plkst.
17.30 Rožukronis un Sv.Mise plkst. 18.00 par visiem
mirušajiem ticīgo nodomos; 11.novembrī – parastā liturgiskā
laikposma XXXII svētdiena, Sv.Mise plkst. 8.00 un plkst.
11.00; 18.novembrī – parastā liturgiskā laikposma XXXIII
svētdiena, Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena, Sv.Mise
- plkst. 8.00 un plkst. 11.00; 25.novembrī – Mūsu Kungs Jēzus
Kristus - Vispasaules Karalis, svētdienas ziedoņumi RGS
uzturēšanai, Sv.Mise - plkst. 8.00 un plkst. 11.00.

Balvu pansionātā - 1.novembrī – Visu Svēto diena
(obligātas svīnības), Sv.Mise - plkst. 14.00; 11.novembrī –
parastā liturgiskā laikposma XXXII svētdiena, Sv.Mise plkst.
14.00; 25.novembrī – Mūsu Kungs Jēzus Kristus - Vispasaules
Karalis, svētdienas ziedoņumi RGS uzturēšanai, Sv.Mise - plkst.
14.00.

Sprogu baznīcā – 4.novembrī – parastā liturgiskā
laikposma XXXI svētdiena, Sv.Mise - plkst. 14.00;
18.novembrī – parastā liturgiskā laikposma XXXIII svētdiena,
Latvijas Neatkarības proklamēšanas diena, Sv.Mise - plkst.
14.00.

Šķilbēnos – 1.novembrī - Visu Svēto diena - plkst. 9.00;
2.novembrī – Visu ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 9.00;
4.novembrī – mēneša pirmā svētdiena - plkst. 9.00; 11.novembrī –
Lāčplēša diena – plkst. 9.00; 18.novembrī – Latvijas
Republikas proklamēšanas diena - plkst. 9.00; 25.novembrī –
Mūsu Kungs Jēzus Kristus, Vispasaules Karalis - plkst. 9.00.

Baltinavā – 1.novembrī - Visu Svēto diena - plkst. 11.30;
2.novembrī – Visu ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 11.30;
4.novembrī – mēneša pirmā svētdiena - plkst. 11.30; 11.novembrī –
Latvijas Republikas proklamēšanas diena - plkst. 11.30;
25.novembrī – Mūsu Kungs Jēzus Kristus, Vispasaules Karalis
- plkst. 11.30.

Tilžā - 1.novembrī - Visu Svēto diena - plkst. 14.30;
2.novembrī – Visu ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 14.30;

4.novembrī – mēneša pirmā svētdiena - plkst. 14.30;
11.novembrī – Lāčplēša diena – plkst. 14.30; 18.novembrī –
Latvijas Republikas proklamēšanas diena - plkst. 14.30;
25.novembrī – Mūsu Kungs Jēzus Kristus, Vispasaules Karalis
- plkst. 14.30.

Bēržos – 1.novembrī - Visu Svēto diena – plkst. 9.30;
2.novembrī - Visu Ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 9.30;
4.novembrī - I mēneša svētdiena – plkst. 9.30; 11.novembrī
plkst. 10.00; 18.novembrī plkst. 9.30; 25.novembrī plkst. 10.00.

Skujetniekos – 17.novembrī plkst. 15.00.

Augustovā – 1.novembrī - Visu Svēto diena – plkst. 12.00;
2.novembrī - Visu Ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 12.00;
4.novembrī - I mēneša svētdiena – plkst. 12.00; 18.novembrī
plkst. 12.00.

Rugājos – 1.novembrī - Visu Svēto diena – plkst. 14.00;
2.novembrī - Visu Ticīgo mirušo piemiņas diena – plkst. 14.00;
4.novembrī - I mēneša svētdiena – plkst. 14.00; 18.novembrī
plkst. 14.00.

Krišjānos - 2.novembrī - Visu Ticīgo mirušo piemiņas
diena – plkst. 16.00; 11.novembrī plkst. 13.00; 25.novembrī
plkst. 13.00.

Kupravā – svētdienās plkst.12.00.

Viļakā – 1.novembrī – Visu Svēto diena (obligātas
svīnības), Sv.Mise - plkst. 11.00 baznīcā un Sv.Mise plkst.
18.00 klostera telpās; 2.novembrī - Visu Ticīgo mirušo
piemiņas diena, Sv.Mise - plkst. 11.00 baznīcā un Sv.Mise
plkst. 18.00 klostera telpās; 4.novembrī – parastā liturgiskā
laikposma XXXI svētdiena, rožukronis par mirušajiem – plkst.
10.20 un saliktā Sv.Mise par mirušajiem plkst. 11.00 baznīcā
un Sv.Mise plkst. 18.00 klostera telpās; 11.novembrī – parastā
liturgiskā laikposma XXXII svētdiena, Sv.Mise - plkst. 11.00
baznīcā ekumēniiskais dievkalpojums par Latviju – plkst. 14.00
baznīcā, Sv.Mise plkst. 18.00 klostera telpās; 16.novembrī –
Gaismas dāvana Latvijai, Sv.Mise - plkst. 18.00 baznīcā
(vitrāžas izgaismošana); 18.novembrī – parastā liturgiskā
laikposma XXXIII svētdiena, Latvijas Neatkarības
proklamēšanas diena, Sv.Mise - plkst. 11.00 baznīcā un Sv.Mise plkst.
18.00 klostera telpās; 25.novembrī – Mūsu Kungs Jēzus
Kristus - Vispasaules Karalis (ziedoņumi garīgā semināra
uzturēšanai), Sv.Mise - plkst. 11.00 baznīcā un Sv.Mise plkst.
18.00 klostera telpās.

LUTERISKAJĀS DRAUDZĒS

Balvos - 4.novembrī - svētdienas dievkalpojums

(sadraudzība) - plkst. 10.00; 11.novembrī - Lāčplēša dienas
ģimeņu dievkalpojums - plkst. 10.00; 18.novembrī - Valsts
simtgades dievkalpojums - plkst. 10.00; 25.novembrī - Mirušo
piemiņas dienas dievkalpojums - plkst.10.00.

Tilžā - 11.novembrī - Valsts simtgadei veltīts svētku
dievkalpojums - plkst. 16.00; 25.novembrī - Mirušo piemiņas
dienas dievkalpojums - plkst. 13.00.

Viļakā - 11.novembrī - Valsts simtgades svētku
dievkalpojums - plkst. 12.00; 11.novembrī - ekumēniisks svētku
dievkalpojums Viļakas Romas katoļu baznīcā - plkst. 14.00;
25.novembrī - Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums -
plkst.17.00.

Kārsavā - 4.novembrī - Mirušo piemiņas dienas
dievkalpojums - plkst. 15.00.

PAREIZTICĪGAJĀS DRAUDZĒS

Viļakā – dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 9.00;
3.novembrī – aizlūgums par mirušajiem plkst. 8.00;
21.novembrī plkst. 9.00.

Šķilbēnos – 3.novembrī – aizlūgums par mirušajiem plkst.
13.00; 24.novembrī plkst. 10.00.

Baltinavā – 13.novembrī – aizlūgums par mirušajiem
plkst. 15.00.

Rugāji – 4.novembrī – aizlūgums par mirušajiem plkst.
15.00.

Svecīšu vakari

ROMAS KATOĻU DRAUDZĒS

Balvu un Sprogu katoļu draudžu kapsētās:

1.novembrī plkst. 17.00 Začu kapos; 2.novembrī plkst. 18.00
Balvu-Rožu kapos; 3.novembrī plkst. 15.00 Dūruperes kapos
un plkst. 16.00 Salmaņu kapos.

Bēržu, Augustovas, Krišjāņu un Rugāju katoļu

*Tu tagad tai zemē,
kur saule vairs
vakaros nenorietēs,
Šeit paliek no tavas gaismas
sīrābots starojums,
Un ik gadus ābeles ziedēs,
Tavu mīlumu pasakot mums.
(L.Bridaka)*

Ir noslēdzies dzīves gājums,
un ar pēdējiem sveicieniem
zemei, saulei mūžībā jāpavada
mīlā māmiņa VELTA SĪLE. Lai
mūsu mierinājuma vārdi dod
spēku un atbalstu Guntim
Sīlim ar ģimeni.
Balvu slimnīcas Bērnu nodalas
kolektīvs

Cik tukšs un kluss nu kaktiņš, māt,
Kurš varēs tavā vietā stāt,
Kurš grūtā brīdī pienāks klāt?
Neviens tik tuvs vairs nebūs, māt.
Mūsu vissiltākie mierinājuma un
līdzjūtības vārdi Dainai Krastiņai
ar ģimeni, no MĀTES uz mūžu
atvadoties.

Lucija, Anna D., Biruta, Veneranda

Pāri sirmām kapu priedēm
Pāršalc Tavas dzīves stāsts.
Pāri darbam, sāpēm, ilgām
Baltu, vieglu smilšu klāsts.
Izsakām patiesu līdzjūtību
Dainai Krastiņai un tuviniekiem,
MĀMINU mūžības celā pavadot.
Balvu novada pašvaldības Sociālā
dienesta darba kolēgi

Rudens krāso pilādžokus sārtus,
Gājputni ar vasaru prom trauc,
Bet Tev mūžība ver miera vārtus,
Sāpes rimst un lielais klusums sauc.
(L.Sāgumeža-Nāgele)

Kad pēkšni pa spožu gaismas staru
baltajā mūžības celā ir devusies
ilggadējā Bērzkalnes pagasta
vadītāja VALENTINA SIRMACE,
izsakām visdziļāko līdzjūtību
bērniem ar ģimenēm.
Bērzkalnes pagasta pārvalde

Uz lūgšanu spārniem gars steidzas,
Kur mūžīgā skaidrība mirdz.
Tur vētras un negaisi beidzas,
Tur mieru gūst cilvēka sīrds.
Kad sīrī dzeļ smeldzīga sāpe un
asaru lāses rit pār vaigiem, izsakām
patiesu līdzjūtību Guntim, Ilonai un
Valdim ar ģimenēm, mīlo māti un
vecmāmiņu VALENTINU SIRMACI
mūžības celā pavadot.
Bērzkalnes pagasta bijušie
darbinieki

Pār mani izdziest cīruldziesma,
Ziedošs ābeles un kīršu zars.
Izdziest diena, izdziest saules
liesma
Un ar tumsu sastopas mans gars.
(J.Grots)

Skumju un atvadu brīdi esam kopā
ar bērniem Ilonu, Gunti, Valdi,
mīlo māmiņu VALENTINU SIRMACI
izvadot mūžībā.

Korlaši, Nadja J., Vaira, Silvija R.,
Vladimirs, Anna, Marija Š., Alda

Tik salts šis rīts - kļau, vēji staigā,
Un kļusi izgaist tava balss.
Mums paliks gaišums, ko tu devi,
Kā dzidrais dzimtās zemes strauts.
Šajā sāpju un atvadu brīdi esam
līdzās un izsakām patiesu līdzjūtību
Ilonas Mežales ģimenei, pavadot
MĀMINU mūžības celā.
T.C. "Baltinava" kolektīvs

Es tajā dzērvju kāsi,
Kas debesu plavās zaro,
Es tajā rasas lāsē,
Kas asterēs novakaro,
Es tajā saulespuķē,
Kur vasaras dvēselei mājas,
Ar krītošu lapu smaržu
Jūs atvadās uzrunāju.
Lai mūsu klusa līdzjūtība un
mierinājuma vārdi dod spēku un
atbalstu Ilonai Mežalei ar ģimeni,
pavadot MĀMINU, SIEVASMĀTI,
VECMĀMINU, VECVECĀMĀMINU
mūžības celā.
SIA "PIETĀLAVA" kolektīvs

Es tev domās, māt, stāstišu ilgi vēl,
Kā dārzā ziedi sazed, kā bites tajos
dūc,
Kā dzērves atlido un aizlido ar
dziesmu skumju,
Kā dienas mums aizskrien bez
tevis, māt...
Mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
Ilonai Mežalei ar ģimeni,
MĀMINU, VECMĀMINU,
VECVECĀMĀMINU, SIEVASMĀTI
mūžības celā pavadot.
Keiši, Siliņi, Gabrāni, Genovefa,
Iveta

Tik tavus soļus glabās
Ik taka pagalmā.
Un mīlo vidū vienmēr
Vēl skanēs tava balss.
Klusa un patiesa līdzjūtību Inārai
Jegorovai un bijušajam kolēgi
Valdim Sirmacim, pavadot māmuļu
VALENTĪNU SIRMACI mūžības
celā.
SIA "Valdis" kolektīvs

Māmulīt baltā, caur rudens ritu
Tu aizgāji klusi,
Baltās un nebtāls dienas
Mūža kamolā satinus.
Skumju un atvadu brīdi mūsu klusa
un patiesa līdzjūtību Ilonai Mežalei
ar ģimeni, pavadot MĀMINU
mūžības celā.
Pavlovu ģimene

Balts enģelis atrāca sapnī
Un aiznesa tevi sev līdz.
Tai baltajā, baltajā nakti,
Kur nesāp, kur nesalst, kur silti.
Klusa un patiesa līdzjūtību Guntim
Sirmacim, MĀTI pavadot kapu
kalnīnā.
SIA "Ozolmājas"

Māt, kaut pēdējās ardievas rūgtas
Sāpju brīdi kā vērmeļu malks,
Tava mīlestība būs kā avots,
Kas man vienmēr dvēselē šalks.
Izsakām kļus un patiesu līdzjūtību
Guntim Sirmacim ar ģimeni,
MĀTI mūžības celā pavadot.
SIA "Ozolmājas" Viljaks veikala
kolektīvs

No tevis, māt, vēl staro spoža
gaisma,
To kapu velēnām un smiltīm
neapbērt.
Tā nāks man līdz kā dzīva saules
gaisma
Un sasildīs, kad tumsa būs un sals.
Skumju un atvadu brīdi izsakām
patiesu līdzjūtību Guntim Sirmacim
ar ģimeni, MĀTI, VECMĀMINU
mūžības celā pavadot.
SIA "Ozolmājas" Balvu veikala
kolektīvs

Jau aizlido dzērves, kur ziedoņa rīts
Un, lidojot tālēs, tās mani sauc līdz.
Tās lido tik tālāk un neatbild man,
Aiz meža vien klaigas kā atvadas
skan.
Lai mūsu patiesa līdzjūtība palīdz
pārvarēt atvadu smagumu
Vladimiram Petuhovam un
tuviniekiem, VERU mūžībā
pavadot.
Bijušie "Lattelecom" tehniskie kolēgi

Cik grūti ticēt, ka nekad vairs dzīvē
Mums neiznāks ar tevi parunāt,
Un tāvu smaidu - vienkāršo un silto
Mums vajadzēs tik sīrī saglabāt.
(G.Selga)

Mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
Vladimiram Petuhovam un
tuviniekiem, mīlo VERU pāragri
zaudējot.
Kaimiņi V. un A.Kuznecovi

Koks nezin, kad vētrā tas lūzis,
Ne cilvēka sīrīs, kad puķstēt tā
stās...
Skumju brīdi esam kopā ar
Vladimiru Petuhovu un visiem
tuviniekiem, VERU mūžībā
pavadot.
"Lattelecom" un pasta bijušie kolēgi

Nejautājiet man vairs neko, es
nezinu
Kādēj es atstāju jūs, kāpēc aizlūza
spārni,
Kāpēc man aizsmaka balss
Un pīetrūka spēka...
Mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
vīram, dēliem un pārējiem
tuviniekiem, VERU PETUHOVU
pāragri zaudējot.
Kokoreviču, Začevu ģimenes

Var nemanot pienākt salna,
Kad ziedi kā sniegpārslas birst.
Nav sacīts, cik dzīve ir gara,
Tās pavediens pēkši var iet.
(M.Jansone)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
piederīgajiem, VERU PETUHOVU
mūžībā pavadot.

Nodarbinātības valsts aģentūras
kolektīvs

Lai tēva mīlestība visos ceļos vada,
Lai tēva miers jums spēku dod.
Lai labā, apklausīsi sīrī vēl ilgi
Teic padomus un ceļamaizi dod.
(A.Vējāns)

Izsakām vispatiesāko līdzjūtību
MĀRIM Vilkastem un pārējiem
tuviniekiem, TĒVU, VĪRATĒVU un
VECTĒVU pavadot mūžības celā.
Rizenu ģimene

Ilgū mūžu nodzīvoji,
Daudz darbiņu padarīji.
Lai nu viegli Zemes māte
Pārkājā tavu augumiņu.
(Latv.t.dz.)

Mūsu patiesa līdzjūtību Jānim
Polnijam, MĀMULINU zemes klēpī
pavadot.
SIA "AIVA V" kolektīvs

Raud rudens vējš, un debesis raud,
Rūgtas lāses pelēki mākoņi slaka.
Ir tikai sāpes, un vārdu nav
Te, kur mūžībā aizvajas taka.
Izsakām patiesu līdzjūtību Aivim
Mežalam, TĒVU mūžībā pavadot.
SIA "Balvu maizīte" bijušie darba
kolēgi

Tas visskumjākais brīdis, kad mīla
sīrīs
Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un
stājas,
Tad zvaigznes pie debesīm asarās
mirkst
Un tukšas kā klajums klūst mājas.
Izsakām kļus un patiesu līdzjūtību
Simonai Loginai un viņas
ģimenei, VECMĀMINU mūžībā
pavadot.
Balvu pamatskolas 2.d klasses skolēni,
vecāki un klasses audzinātāja

Ir grūti ticēt, ka nekad vairs dzīvē
Mums neiznāks ar tevi parunāt,
Un tāvu smaidu - vienkāršu un siltu
Mums vajadzēs tik sīrī saglabāt.
(G.Selga)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Skaidritei Loginai, mīlo MĀMINU
pēdējā celā pavadot.
Veikala "Labais" kolektīvs

Kas smagāks vēl var būt
Pa dzīves taku ejot,
Kā atdot zemei to,
Kas sīrī tuvs un dārgs. (I.Lasmanis)
Lai mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
meitai Inetai Vizulei un pārējiem
tuviniekiem, MĀMINU,
VECMĀMINU, SIEVU zaudējot.
Vitālija, Stānišlava, Jāņa ģimenes

Es tagad aizeju, bet ne jau prom,
Es aizeju tepat
Ar citām puķēm, citu sauli,
Ar citu zemi parunāt. (M.Zviedre)
Skumju brīdi esam kopā ar Annu,
Raiti un Aldi, vīru, tēvu
BRONISLAVU KOKOREVIČU
mūžībā pavadot.
Marija, Biruta, Gaida un Aldis ar
ģimenes

Krustu krustām zemes ceļi,
Tavs celiņš izstaigāts,
Dod, Dieviņi, vieglu dusu
Baltā smilšu kalniņā.
Izsakām līdzjūtību Ritai
Kikustei un pārējiem
piederīgajiem, brāli VALDI pavadot
dzimtās zemes smiltājā.
Kaimiņi Kurnā

Man nogura dvēselite
Šai saulē dzīvojot.
Dod, Dieviņi, vieglu dusu
Baltā smilšu kalniņā.
Izsakām līdzjūtību Ritai Kikustei un
pārējiem tuviniekiem, pavadot
BRĀLI mūžības celā.
Vaira, Aivars

Tu aizej prom pa rudens raibo ceļu.
Uz mūžibū! Šalc egle, priede, bērzs.
Un kādas mījas, tuvas mājas durvis
Nekad vairs tavas rokas neatvērs...
Lai mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
palīdz pārvarēt sāpju smagumu
Maijai Putnai un pārējiem
tuviniekiem, guldot VALDI smilšu
kalniņā.
Balvu PII "Pilādzītis" kolektīvs

Ak, aiziet tomēr nebija vēl laiks,
Bet sēru sveces tev jau apkārt
degas,
Uz laikiem mūžigiem tev acis segtas,
Kaut saule spīd, kaut laistās
rudens zelts. (A.Dāle)
Izsakām visdziļāko līdzjūtību Maijas
Putnas ģimenei, pavadot vīru,
tēvu, vectēvu VALDI mūžībā.
PII "Pilādzītis" kolēges: Vineta,
Ludmila, Inese

Vecmāni, kaut pēdējās ardievas
rūgtas
Sāpju brīdi kā vērmeļu malks,
Tava mīlestība būs avots,
Kas mums vienmēr dvēselē šalks.
Skumju un atvadu brīdi esam kopā
ar Lāsmu, mīlo VECMĀMINU
mūžības celā pavadot.

Agita, Zanda, Beāte, Marika

Tavs mūžs ir dzimtās pusē sēti

graudi,

Tie cauri gadiem jaunus asrus dzīs.

Caur paveikto, kas nebeigs dzīvot

laudis

Plauks piemiņa un sīrīs nezudis.

(K.Apškrūma)

Mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
tuviniekiem, VALENTĪNU

SIRMACI mūžības celā pavadot.

Balvu novada Dome un pašvaldība

Tas visskumjākais brīdis, kad mīla
sīrīs
Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un
stājas,
Tad zvaigznes pie debesīm asarās
mirkst
Un tukšas kā klajums klūst mājas.
Kad gaisā virpuļo krāsainas lapas,
bet sīrī asa sāpe dzelz, kļusa un
patiesa līdzjūtību Nadeždas
Sokolovas ģimenei, pavadot
JURIJU pēdējā gaitā.
PMLP Balvu nodaļas kolektīvs

Vai, zemīte, tev pīetrūka,
Smilšu gultā gulētāju,
Ka tu mani arī sauci
Zem savām velēnām.
Mūsu atbalsts un visdziļākā
līdzjūtību Maijai Putnai ar ģimenei,
mīlo vīru, tēvu un vectēvu
VALDI PUTNU zemes klēpī guldot.
Raiņa 54.mājas iedzīvotāji

Dzīrēs aiznes mūža dienas,
Baltas smiltis lēni birst.
To, kas dzīvē dārgs ir bijis,
Sīrī nemūžam neaizmirst.
(S.Kaldupe)
Izsakām patiesu līdzjūtību Ritai
Kikustei un pārējiem
piederīgajiem, brāli VALDI pavadot
dzimtās zemes smiltājā.
Kaimiņi Kurnā

Man nogura dvēselite
Šai saulē dzīvojot.
Dod, Dieviņi, vieglu dusu
Baltā smilšu kalniņā.
Izsakām līdzjūtību Ritai Kikustei un
pārējiem tuviniekiem, pavadot
BRĀLI mūžības celā.
Vaira, Aivars

Tu aizej prom pa rudens raibo ceļu.
Uz mūžibū! Šalc egle, priede, bērzs.
Un kādas mījas, tuvas mājas durvis
Nekad vairs tavas rokas neatvērs...
Lai mūsu klusa un patiesa līdzjūtību
palīdz pārvarēt sāpju smagumu
Maijai Putnai un pārējiem
tuviniekiem, guldot VALDI smilšu
kalniņā.
Balvu PII "Pilādzītis" kolektīvs

Ak, aiziet tomēr nebija vēl laiks,
Bet sēru sveces tev jau apkārt
degas,
Uz laikiem mūžigiem tev acis segtas,
Kaut saule spīd, kaut laistās
rudens zelts. (A.Dāle)
Izsakām visdziļāko lī